

Jaarverslag 2017

Stichting Koninklijke Auris Groep

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	De organisatie: Koninklijke Auris Groep	4
2.1	Missie en visie.....	4
2.2	Kernwaarden.....	4
2.3	Structuur: dichtbij cliënt en leerling in regio's.....	4
2.4	Raad van Bestuur.....	5
2.5	Raad van Toezicht.....	5
2.6	Medezeggenschap.....	7
2.7	Klachten, incidenten en vertrouwenspersonen.....	10
3	Beleid en resultaat	12
3.1	Commissie van Onderzoek Entree.....	12
3.2	Kwaliteit.....	13
3.3	Onderwijs.....	15
3.4	Zintuigelijk gehandicapten audiologische zorg.....	16
3.5	Onderzoek.....	18
3.6	Mensen.....	19
3.7	Middelen: bedrijfsvoering.....	21
3.8	Financiële toelichting (inclusief continuïteit van de organisatie).....	23
4	Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	32
4.1	Algemeen.....	32
4.2	Financiën.....	32
5	Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	35
5.1	Algemeen.....	35
5.2	Financiën.....	35
6	Geconsolideerde jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep	39
6.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2017.....	39
6.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017.....	40
6.3	Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2017.....	41
6.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening.....	42
6.5	Toelichting op de geconsolideerde balans.....	46
6.6	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten.....	54
7	Enkelvoudige jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep	61
7.1	Enkelvoudige balans per 31 december 2017.....	61
7.2	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2017.....	62
7.3	Toelichting op de enkelvoudige balans.....	63
7.4	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten.....	71
7.5	Overige gegevens.....	76
7.6	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	77

1 Voorwoord

Het jaarplan 2017 kreeg de titel 'Transmissie'. Centraal stond het delen en inzetten van onze kennis en kunde in het belang van de cliënt en leerling. Dit jaar schakelen we samen met onze partners door naar een hogere versnelling.

De transmissie heeft in 2017 een aantal mooie resultaten opgeleverd. Bijvoorbeeld hebben we de lijnen in het arrangeerproces tussen de ouders en de leerling, de school en Auris korter gemaakt. De leerkracht is hier, veel meer dan voorheen, intensief bij betrokken. Zo maken wij gebruik van de kracht en kennis van de professional. Daarnaast worden bij Auris Zorg ouders op verschillende manieren direct betrokken bij de behandeling. Het prentenboek en de app 'Bo gaat naar de behandelgroep' zijn gemaakt. Hiermee kunnen ouders hun zoon of dochter voorbereiden op de behandelgroep. Het boek en de app wonnen de Simea-innovatieprijs 2018. Een ander voorbeeld van intensieve succesvolle samenwerking is de lancering van de website 'Tos in beeld'. Een website voor leerkrachten in het regulier onderwijs waar veel praktische informatie te vinden is over leerlingen met TOS. Hier werkte Auris samen met Kentalis, NRO en het expertisecentrum Nederlands. Bij de ontwikkeling van de inhoud waren leerkrachten van tien reguliere scholen betrokken.

In 2017 hebben we ook een transitie gemaakt. Auris heeft op passende wijze afscheid genomen van bestuursvoorzitter Dick de Boer. Inmiddels zijn wij, het nieuwe bestuur van Auris, gestart. We hebben de eerste maanden op een warme en prettige manier kennism gemaakt met Auris. We spraken met experts op het gebied van taal en communicatie, keken rond op de scholen, behandelgroepen en audiologische centra en maakten kennis met Auris Dienstverlening. We zijn onder de indruk van de grote betrokkenheid van de Auris-mensen.

Auris staat midden in de samenleving en heeft een bijzondere maatschappelijke opdracht; mensen die doof of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben de kans te bieden om optimaal mee te doen in onze samenleving. In het waarmaken van deze opdracht werken wij nauw samen met onze cliënten en leerlingen en hun ouders en partners in het veld. Natuurlijk kunnen we dit alleen succesvol doen samen met de enthousiaste inzet van alle de Auris-medewerkers.

Hermien Hendriks
voorzitter Raad van Bestuur

Tijs van der Wielen
lid Raad van Bestuur

2 De organisatie: Koninklijke Auris Groep

Statutaire naam	Stichting Koninklijke Auris Groep
Adres	Ammanplein 2
Postcode	3031 RT Rotterdam
Website	www.auris.nl
E-mailadres	info@auris.nl
Kamer van Koophandel (KvK)	41126554

De Koninklijke Auris Groep (Auris) bestaat uit drie stichtingen: Stichting Koninklijke Auris Groep, Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (KvK 41130686) en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (KvK 24334929).

2.1 Missie en visie

Auris is de professionele partner van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal. Deze missie krijgt gezicht in de dagelijkse praktijk. De kernactiviteiten zijn voorlichting, preventie, diagnostiek, begeleiding, behandeling en scholing. We doen dat zelf, samen met anderen, of weten de weg naar andere aanbieders.

Wij starten vanuit de vraag van de cliënt en gaan in dialoog op zoek naar antwoorden. Auris streeft naar optimale participatie van de cliënt in de maatschappij. Dat betekent niet alleen ondersteuning bij leren en onderwijs, maar ook bij de voorbereiding op leven en werken in de maatschappij. Het doel is dat onze cliënten zo veel mogelijk zelfstandig hun leven leiden en deelnemen aan de maatschappij.

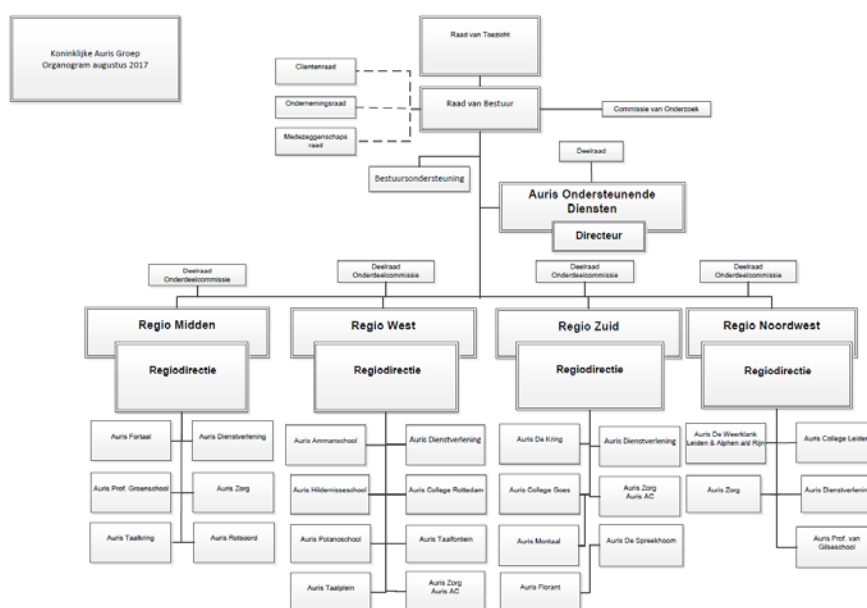
2.2 Kernwaarden

Auris brengt de volgende kernwaarden in praktijk:

1. De cliënt centraal
2. Intern en extern verbinden
3. Rekenschap en resultaat

2.3 Structuur: dichtbij cliënt en leerling in regio's

De kern van de organisatie Auris is het werken met en voor de cliënten en leerlingen die doof of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben. Het creëren van toegevoegde waarde in de regio staat voorop. Daar krijgt de doorlopende ontwikkel-leerlijn tussen zorg (audiologie en behandeling) en onderwijsarrangementen (licht-medium-intensief) in praktijk vorm. Daar ervaart de cliënt en de leerling de meerwaarde van Auris en is de expertise ook voor andere belanghebbenden zichtbaar. Deze horizontale verbinding van het aanbod werkt door in de inrichting en structuur van de organisatie.

Figuur 1 Organogram Koninklijke Auris Groep

Auris kent twee niveaus van resultaatverantwoordelijkheid: Auris (Raad van Bestuur), en de regio's (Zuid, Midden, West en Noordwest) en Auris Ondersteunende Diensten. Gezamenlijk zijn zij één in hun oriëntatie op de maatschappelijke opdracht van Auris: de professionele partner zijn van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal.

Auris

Auris heeft een tweehoofdige Raad van Bestuur, die ook direct de Commissie van Onderzoek (CvO), de business controller en het bestuurssecretariaat aanstuurt. De Raad van Bestuur bestaat uit twee gelijkwaardige (collegiale) functionarissen met beiden een betekenisvol takenpakket, eigen verantwoordelijkheden, eigen mandaat en een eigen gezicht binnen en buiten de organisatie.

Regio's en Auris Ondersteunende Diensten (AOD)

De regiodirectie is collectief verantwoordelijk voor het totaal aan activiteiten op het gebied van onderwijs en zorg in de regio en bepaalt daarbij hoe de organisatiebrede visie in de regio en op de locaties wordt vertaald. Iedere regiodirecteur heeft één of meer locaties onder directe aansturing. Daarnaast is de aansturing in de regio's op basis van geografische kernen toebedeeld. Ook zijn de inhoudelijke portefeuilles zorg, aanbod voor cliënten en leerlingen in de leeftijd 12- en 12+ toebedeeld om de samenhang in zorg- en onderwijsarrangementen in de praktijk goed vorm te kunnen geven.

2.4 Raad van Bestuur

In 2017 heeft een bestuurswissel plaatsgevonden doordat de bestuursvoorzitter, Dick de Boer, vanaf 1 november 2017 met pensioen is gegaan. Op 1 september 2017 is het lid Raad van Bestuur, Tijs van der Wielen, gestart. Op 1 december 2017 is Hermien Hendriks gestart in de functie voorzitter Raad van Bestuur.

Tabel 1 Samenstelling Raad van Bestuur

Naam	Bestuursfunctie	Nevenfuncties
Drs. Th. (Dick) N. de Boer	Voorzitter tot 1 november 2017	Voorzitter Siméa, branche-organisatie voor Cluster 2-onderwijs Lid Wetenschappelijke Advies Raad UiL Utrecht institute of Linguistics OTS
Drs. W.J.M. (Hermien) Hendriks MPA	Voorzitter vanaf 1 december 2017	-
Ing. T. (Tijs) van der Wielen MHA	Lid vanaf 1 september 2017	Lid Raad van Commissarissen Kindercentra De Roef

2.5 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Auris bestaat uit vijf tot maximaal zeven personen en heeft tot taak toe te zien op het bestuur en wel in hoeverre het bestuur door middel van strategie, beleid en beheer het doel van de stichting realiseert met oog voor de daarbij aan de orde zijnde belangen, processen, effecten en risico's. Daarnaast toetst de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur bij zijn beleidsvorming en de uitvoering van zijn bestuurstaken het belang van de organisatie in relatie tot de maatschappelijke functie in het oog houdt. Ook controleert de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur op een zorgvuldige en evenwichtige wijze de belangen van allen die bij de stichting betrokken zijn, tegen elkaar afweegt.

De Raad van Toezicht heeft op hoofdlijnen de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. Het goed werkgever zijn van en het zorgdragen voor een goed functionerende Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft voor de vervulling van deze rol de selectie- en remuneratiecommissie in het leven geroepen. Deze commissie voert functioneringsgesprekken met de Raad van Bestuur. De remuneratiecommissie bestaat in ieder geval uit de voorzitter en uit een aangewezen lid. In 2017 heeft de Raad van Toezicht op basis van gesprekken met een afvaardiging van directie en medezeggenschapsgrmedia de profielschetsen voor de Raad van Bestuur in samenhang met elkaar vastgesteld. De werving voor beide functionarissen is gelijktijdig gestart en deze heeft geresulteerd in de aanstelling van de nieuwe bestuurders. Voor de beloning van de Raad van Bestuur volgt de Raad van Toezicht de WNT-2.
2. Het zorgdragen voor een goed functionerend intern toezicht door de (leden van de) Raad van Toezicht. Het toezichthoudend orgaan van Auris heeft een brede deskundigheid. De leden zijn ieder benoemd op basis van profielen en voegen verschillende expertises toe (zie tabel 2). De leden hebben zitting voor een termijn van vier jaar, met de mogelijkheid tot herbenoeming voor opnieuw vier jaar. Zij treden af volgens een door de

raad vastgesteld rooster. Toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de Raad van Bestuur en andere mogelijke belanghebbenden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Het in 2011 vastgesteld kader voor toezicht en informatieverstrekking wordt gehanteerd als een levend document dat wordt ingezet om het eigen functioneren te volgen en als hulpmiddel in het gesprek met de Raad van Bestuur. In 2016 en 2017 is onder externe begeleiding en in aanwezigheid van de bestuurder het debat gevoerd over doorontwikkeling van deze toezichtsvisie en de actualisatie van het toezichtkader. De hieruit voortvloeiende acties worden in 2018 in nauwe samenwerking met nieuwe bestuurders uitgewerkt.

Leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en Welzijn (NVTZ) en de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI). Individuele leden hebben zich ook in 2017 laten scholen. Mevrouw Sluiter, de heer Van der Bijl en de heer Van den Brink hebben deelgenomen aan het congres TaalStaal. Mevrouw Sluiter heeft daarnaast deelgenomen aan het NVTZ-jaarcongres. De heer Van den Brink en mevrouw Sluiter hebben op 24 november 2017 het congres Do Boards Really Matter van The Midfield bijgewoond.

De Raad van Toezicht hanteert de Governancecode Zorg (Brancheorganisaties Zorg, 2017) en de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs (PO-Raad, 2017). De Raad heeft bij benoeming van een lid met aandachtsgebied onderwijs het besluit genomen af te wijken van artikel 24.2 in de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs, doordat dit lid van de RvT tegelijkertijd de functie van bestuurder bij een ander organisatie in de PO-sector vervult. Reden hiervoor is dat de Raad van Toezicht de mening is toegedaan dat bestuurlijke ervaringen in het reguliere PO gezien de status aparte van cluster 2 vertegenwoordigd moet zijn in het interne toezicht, zodat het goede strategische debat met het bestuur gevoerd kan worden. Om de onafhankelijkheid te waarborgen, is deze bestuurder niet werkzaam in het voedingsgebied waarin Auris actief is.

Tabel 2 Samenstelling Raad van Toezicht

Naam	Functie	Maatschappelijke functie	Nevenfuncties
Mw. A.A.B. Fischer	Lid met aandachtsgebied onderwijs vanaf mei 2009 en verlengd tot mei 2017	Bestuurder/algemeen directeur Stichting Elan	Lid Raad van Toezicht Marnix Academie Utrecht (pabo tot april 2016)
Mw. drs. A.M.C.G. Schouten	Lid met aandachtsgebied zorg vanaf 1 juli 2013 en verlengd tot 1 juli 2021. I.v.m. nieuwe hoofdfunctie is lidmaatschap vanaf 1 januari 2018 opgezegd	Voorzitter Raad van Bestuur Stichting Zorgbalans tot 1 november 2017 Politiechef Noord-Holland vanaf 1 november 2017	Lid Raad van Commissarissen FlexiCura BV Voorzitter Raad van Toezicht Institute of Positive Health (IPH) in 2017
Dhr. drs. P.C. van den Brink	Lid met aandachtsgebied openbaar bestuur sinds 1 juli 2014 en voorzitter vanaf 1 juli 2015	Directeur-bestuurder Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid	Lid Raad van Toezicht Vecht en IJssel (voorzitter vanaf 1 oktober 2016) Dagelijks Bestuur Stichting Elan
Dhr. drs. D. van der Bijl	Lid met aandachtsgebied onderwijs op bindende voordracht van de MR lid vanaf 14 maart 2016	Directeur van de vestiging Hogeschool Inholland te Alkmaar en directeur van het Domein Techniek, Ontwerpen en Informatica	Lid Bestuur Hermusfonds Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kopwerk voor Christelijk Basisonderwijs Lid Raad van Advies IVN Zuid-Holland
Dhr. P.A. van Wingaarden RA RC	Lid met aandachtsgebied financiën op bindende voordracht van de CR lid vanaf 14 maart 2016 Vanaf 1 november 2017 vice-voorzitter	Zelfstandig interim manager in het algemeen en financieel management bij Eureka Consulting B.V.	Lid Raad van Toezicht en voorzitter Auditcommissie Stichting Saffier De Residentie Groep
Mw. Drs. I.C.A.N. Sluiter–van Hoof	Lid met aandachtsgebied onderwijs vanaf 1 mei 2017	Voorzitter College van Bestuur SKOZOK (Samen Koersen op Zichtbare Onderwijs Kwaliteit)	Voorzitter van de auditcommissie van de PO-Raad (2013-heden) Vice-voorzitter van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs De Kempen (2013-heden)

Op de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst van de Raad van Toezicht reflecteert de Raad van Toezicht zowel inhoudelijk als procesmatig op het eigen functioneren, het functioneren van de Raad van Bestuur en de samenhang daartussen. De zelfevaluatie die normaliter aan het einde van het jaar is gepland, is verzet naar februari 2018.

3. Het functioneren als adviseur en klankbord voor de Raad van Bestuur.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de strategie en prestaties en de interne beheersings- en controlesystemen door bespreking van onder meer beleidsstukken en verantwoordingsdocumenten. Dit is structureel opgenomen in de jaarplanning van de Raad van Toezicht, waar ook goedkeuring van jaarplan en begroting, bespreken van trimesterrapportages en managementletter, en goedkeuring van het jaarverslag in zijn verwerkt. Raad van Toezicht heeft mede naar aanleiding van werksessies over de toezichtsvisie de ambitie gedeeld met bestuurders om eerder bij strategische discussies betrokken te worden.

4. Het houden van integraal toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en de algemene gang van zaken in de instelling.

De belangrijkste besluiten van de Raad van Bestuur waaraan de Raad van Toezicht in het verslagjaar zijn goedkeuring heeft verleend zijn:

- goedkeuring van de jaarverslagen van Stichting Koninklijke Auris Groep, Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep en Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep 2016;
- goedkeuring van meerjarenbegroting en jaarplan 2018.

Met betrekking tot de samenstelling van het interne toezicht heeft de Raad van Toezicht en vanuit zijn rol van werkgever besloten tot:

- benoeming voorzitter en lid Raad van Bestuur;
- benoeming van Ingrid Sluiter als lid RvT vanaf 1 mei 2017;
- vaststellen van profielschets Raad van Toezicht-lid met aandachtsgebied zorg;
- beleggen van rol van vicevoorzitterschap bij Paul van Wingaarden;
- aanpassing van honorering RvT-leden passend binnen de WNT-2;
- benoeming accountant na aanbesteding in 2016 voor de periode van drie jaar.

Daarnaast hecht de Raad van Toezicht waarde aan het periodieke overleg met de medezeggenschapsorganen. In 2017 heeft een afvaardiging van de Raad van Toezicht een overleg gevoerd met de voltallige medezeggenschap van Auris (Medezeggenschapsraad, Ondernemingsraad en Cliëntenraad) en de Raad van Bestuur. Ook zijn de vertegenwoordigers van de medezeggenschapsorganen aangesloten bij een Raad van Toezicht-vergadering. In 2017 heeft de Raad van Toezicht ook eenmaal op de locatie Auris Prof. Groenschool in Amersfoort vergaderd.

2.6 Medezeggenschap

Voor de Stichting Onderwijs is één MR ingesteld en per regio een Deelraad op grond van de Wet medezeggenschap scholen (WMS). Daarnaast is er een Deelraad voor de medewerkers van de Auris Ondersteunende Diensten.

In 2017 is er een aantal wijzigingen vanuit de WMS in het medezeggenschapsstatuut en de reglementen doorgevoerd. Ook zijn er bij alle raden verkiezingen georganiseerd voor de geledingen. Niet alle zetels zijn daardoor gevuld maar in de loop van dit jaar werden deze grotendeels opgevuld. Vanaf 2015 was er in de reglementen voorzien in zogenoemde advies-kwaliteitszetels voor ouders van leerlingen met begeleiding (ambulante dienstverlening) van de instelling. Deze ouders hadden spreekrecht en werden gekozen door en uit de ouders van leerlingen met begeleiding van de instelling (licht/medium arrangement). Naar aanleiding van de wetwijziging WMS werden dit volwaardige medezeggenschapszetels. De zittende ouders hebben zich daarvoor opnieuw verkiesbaar gesteld. Vanwege de opheffing van de oude MR-en van de scholen is in 2015 besloten om zogenoemde locatieraden in te stellen. Deze maken geen deel uit van de formele medezeggenschapsstructuur maar stellen ouders en personeel wel in de gelegenheid op lokaal niveau zaken aan te kaarten die van belang zijn. Ook kunnen zij de medezeggenschap voorzien van adviezen. De invulling is gaandeweg per regio op een andere wijze vormgegeven. In 2018 zal dit worden geëvalueerd. In 2017 heeft een aantal deelraden een basisscholing over de WMS gevolgd. Ook zijn er zogenoemde ambitiegesprekken gevoerd met de regiodirecties waarbij de wederzijdse verwachtingen zijn besproken en verbeteringen zijn doorgevoerd ten aanzien van de werkwijze en onderlinge communicatie.

Voor de Stichting Zorg zijn er de Cliëntenraad (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen) en de Ondernemingsraad (Wet op de ondernemingsraden).

Met de Cliëntenraad is in 2016 gesproken over het decentraliseren van de medezeggenschap van cliënten naar regionaal niveau. In 2017 is besloten om hier geen formele structuur voor in te richten maar vooral de communicatielijnen met de ouders te versterken. De Ondernemingsraad heeft per regio een onderdeelcommissie ingesteld die conform het vastgestelde instellingsbesluit overleg voert met de betreffende regiodirectie. Door het beperkte aantal zorgbehandelaars in de regio Noordwest is hier geen onderdeelcommissie ingesteld maar wordt er door de OR intensief contact onderhouden met deze medewerkers. De OR-leden hebben gezamenlijk en individueel een aantal studiedagen en conferenties bijgewoond. Daarnaast is er een discussie met de nieuwe Raad van Bestuur opgestart over een pro-actievare manier van werken. Om het geheel van medezeggenschap op een adequate wijze te ondersteunen beschikt de medezeggenschap over een ambtelijk secretaris, die de medezeggenschapsprocessen op secretariael, organisatorisch en beleidsmatig gebied faciliteert en ondersteunt.

Tabel 3 Vergaderingen medezeggenschap

Medezeggenschapsorgaan	Aantal overlegvergaderingen met de Raad van Bestuur of Regiodirectie in 2017
MR	6 x
DR regio's	4 à 5 x
Deelraad AOD	5 x
OR	6 x
OC's regio Midden, West en Zuid	4 x
Cliëntenraad	4 x
Alle MZ-organen met de Raad van Toezicht	2 x

Tabel 4 Onderwerpen instemming en advies Auris-breed

Onderwerp	Orgaan	Verzoek	Reactie	Actie
Samenwerking expertiseontwikkeling en deling	OR, MR en CR	Ter advies	Positieve reacties en verzoek om concretere plannen en eventuele intentieverklaring voor te leggen	
Begroting 2017 en meerjarenbegroting 2017 – 2020	MR	Ter advies	Na enkele aanpassingen en beantwoorde vragen positief advies	Per trimester voortgang bespreken, idem wat betreft allocatie collectieve voorzieningen
Financieel statuut en treasuryreglement	MR	Ter advies	Positieve reacties	
Managementreglement	MR en OR	Ter advies	Na toevoeging verantwoordelijkheden Businesscontroller en directeur AOD positieve reacties. Kanttekening dat dit reglement nog weinig ruimte geeft aan decentrale MZ.	
Profielchets RVT-lid met onderwijskundig	MR	Ter advies	Positief advies	
Vakantieregeling behandelgroepen zorg	OR	Ter instemming	Geen instemming in eerste instantie. Bijgesteld voorgenomen besluit uiteindelijk na lang traject geaccordeerd.	

Onderwerp	Orgaan	Verzoek	Reactie	Actie
Bestuursformatieplan 2017 – 2021	MR	Ter instemming	Na bijstelling plan mee ingestemd.	Aandacht voor in 2018 tijdig beschikbaar stellen en voor LC-functie voor AD-ers en flexibele schil.
Herbenoeming lid Raad van Toezicht	MR, OR en CR	Ter advies	Positief advies alle gremia	
Entree 3.0; inrichting Commissie van Onderzoek in de regio	MR OR	Ter advisering Ter informatie	MR stemt in	
Jubileum- en attentieregeling	MR OR	Ter instemming Ter informatie	MR stemt in	Aandacht voor registratie indiensttreding medewerkers bij eventuele voorgangers Auris.
Verzuimanalyse Auris 2016 (HCC)	MR en OR	Ter informatie	.	Aandacht voor kwaliteit verslaglegging en tijdig aanleveren analyse voor zinvol gesprek met medezeggenschap Auris
Bestuurlijk kader inzet ondersteuners bij ambulante dienstverleners	MR	Ter informatie		Op deelraadsniveau oppakken voor uitwerking in de regio
Benoeming nieuw RvB-lid	MR, OR en CR	Ter advisering	Positief advies van alle medezeggenschaps-gremia op voorspraak leden BAC-MZ	
Wijzigingen Arbo wet (contract HCC, bedrijfsarts en preventiemedewerkers)	MR en OR	Ter instemming	Traject in dit verslagjaar nog niet afgerond.	
Aanpassingen Medezeggenschapsstatuut, MR-reglement en faciliteitenregelingen onderwijs en zorg	MR	Ter instemming	Instemming verleend	
Klachtenregeling cliënten (A), ouders en leerlingen (B) en medewerkers Auris (C)	MR en OR CR	Ter instemming Verzwaard advies	Instemming verleend door alle medezeggenschaps-gremia	

Onderwerp	Orgaan	Verzoek	Reactie	Actie
Benoeming RvB-voorzitter	MR, OR en CR	Ter advisering	Positief advies van alle medezeggenschapsorgaan	
Profielchets RvT-lid aandachtsgebied zorg	MR en OR	Ter advisering	Positief advies	

2.7 Klachten, incidenten en vertrouwenspersonen

Auris neemt klachten serieus

Klachten willen wij zo goed mogelijk opvangen en oplossen. Voor de klager zelf, maar ook voor andere cliënten, leerlingen, medewerkers, de school of zorglocatie, is het belangrijk dat er maatregelen getroffen worden, die voorkomen dat ongewenste situaties en gebeurtenissen ontstaan.

In 2017 heeft Auris conform wet- en regelgeving haar klachtenreglementen herzien. Er is voor elke doelgroep (cliënten, leerlingen en medewerkers) een aparte regeling opgesteld. In 2017 zijn in totaal vijftien klachten ontvangen.

Hiervan hebben zes klachten betrekking op Auris Onderwijs en negen klachten betrekking op Auris Zorg.

Klachten Auris Onderwijs

Van de zes klachten die betrekking hebben op Auris Onderwijs, zijn er drie ingediend bij de Auris-klachtencommissie en door de commissie in behandeling genomen. De commissie heeft in deze drie zaken de Raad van Bestuur geadviseerd om met betrokkenen in gesprek te gaan, alvorens de klacht te formaliseren. Dit heeft geleid tot een positieve afwikkeling van de klachten en sluiting van de dossiers. Deze klachten hadden onder andere betrekking op de klachtenaspecten (aanvullende) begeleiding vanuit Auris en het niet eens zijn met beslissing/ besluit.

De overige drie klachten zijn via de lijn afgehandeld en hadden onder andere betrekking op communicatie, de klachtenprocedure en inzage in dossier.

Klachten Auris Zorg

De vier klachten die zijn ingediend voor het aantreden van de klachtenfunctionaris zijn via de lijn afgehandeld. Van de vijf door de klachtenfunctionaris Zorg aangenomen klachten, zijn er vier afgehandeld, één klacht loopt nog door in 2018. De klachten hadden onder andere betrekking op de klachtaspecten bejegening, niet eens met beslissing/besluit, toegang tot zorg en verslaglegging.

Incidenten

De procedure voor het melden van incidenten is halverwege 2017, na een pilot, aangepast van een analogo meldsysteem naar een digitaal meldsysteem.

Het doel van het melden van incidenten is:

- inzicht krijgen in het aantal incidenten en het volgen van de genomen maatregelen;
- analyse van incidenten waardoor inzicht ontstaat in oorzaken en verbeteracties worden ondernomen om herhaling te voorkomen;
- het opstellen en bijstellen van procedures en protocollen om processen veiliger te maken;
- het op gang brengen van een verandering van het meldgedrag met als gevolg een toename van vrijwillig en vanzelfsprekend melden van (bijna) incidenten;
- grotere en zichtbare betrokkenheid van de afdeling bij het realiseren van verbeteracties;
- het voldoen aan wettelijke verplichtingen.

Het nieuwe melden stimuleert openheid, elkaar aanspreken, feedback geven en het bouwen aan vertrouwen binnen het team, incidenten kunnen ingebracht worden als case, tijdens team en/of intervisie bijeenkomsten. Om het project 'het nieuwe melden' te doen slagen is veiligheid van de meldomgeving essentieel. Verantwoorde zorg betekent niet alleen inzicht hebben in de risico's die cliënten en leerlingen lopen maar ook adequaat en vraaggericht handelen van onze medewerkers.

In 2017 zijn er 71 incidenten gemeld, 62 digitaal en negen analoog. Zowel voor zorg als onderwijs is voor twee incidenten, aanvullend extern melding gemaakt. Ook zijn er vier meldingen gemaakt inzake potentieel informatiebeveiliging (datalek).

Vertrouwenspersonen

Uit de rapportage van de interne vertrouwenspersonen blijkt dat er elf klachten op de locaties in behandeling zijn genomen en aldaar ook zijn opgelost. Er zijn 39 meldingen in het kader van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit betreft niet altijd directe meldingen aan Veilig thuis, het advies- en meldpunt kindermishandeling. In sommige gevallen hebben medewerkers zaken gesignaleerd en vervolgens, eventueel in overleg met de betrokkenen, al dan niet besloten om een formele melding te doen. Er zijn zes meldingen gedaan bij Veilig thuis. Verschillende leerlingen zijn intensief gevolgd in verband met een zorgelijke thuissituatie. In iedere regio zijn ook externe vertrouwenspersonen aangesteld die door medewerkers geconsulteerd kunnen worden over ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend gedrag, waaronder pesten, discriminatie, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld. De rol van de externe vertrouwenspersoon is in lijn met de actualisatie van het klachtenreglement en de hieruit voortvloeiende positionering van de interne vertrouwenspersoon tegen het licht gehouden.

3 Beleid en resultaat

3.1 Commissie van Onderzoek Entree

De Commissie van Onderzoek (CvO) besluit over toelating tot het onderwijs van Auris (so, vso) en/of de toekenning van specialistische ondersteuning in het reguliere onderwijs (po, vo, mbo). Bij ondersteuning in het regulier onderwijs wordt een licht of medium onderwijsarrangement toegekend, bij toelating tot het onderwijs van Auris een intensief arrangement.

Organisatorische ontwikkelingen

In 2017 is het project Entree 3.0 van start gegaan. In Entree 3.0 gaat Auris uit van de kracht van professionals en van een arrangeerproces met korte lijnen tussen ouders/leerling, school en Auris. Met de implementatie van Entree 3.0 is de werkwijze van de CvO veranderd. Van een centraal georganiseerde CvO is Auris, met ingang van 1 augustus 2017, overgegaan naar vier regionale afdelingen en een CvO-voorzitter en assistent op Auris niveau. De vier afdelingen van de CvO zijn geplaatst in de Aanmeldpunten van Auris. Hierdoor staat de CvO dichterbij de cliënt en zijn de CvO-leden meer bekend met de lokale situatie van scholen en samenwerkingsverbanden. Er is meer direct contact tussen de dossiereigenaar van Auris en de betrokken ouders, school en cliënt. Het toegankelijk aanbieden en beschikbaar stellen van de expertise van Auris draagt bij aan een goede beantwoording van de (hulp-)vraag van leerling, ouders en school.

Daarnaast is in 2017 de Siméa Richtlijn Toelaatbaarheid ingevoerd. Ook in de richtlijn wordt bijzondere aandacht besteed aan de afstemming tussen ouders, school en de instelling. Het CvO-team is betrokken geweest bij het opstellen van de richtlijn en bij het beantwoorden van de vragen die erover gesteld zijn door de medewerkers. Met de invoering van de richtlijn is de trajectbegeleiding van Auris minder gericht op het completeren van een dossier met een grote hoeveelheid documenten, maar meer gericht op het completeren van het beeld van de leerling, waarmee een goed onderbouwd besluit genomen kan worden over de toelaatbaarheid.

Een derde belangrijke ontwikkeling in 2017 is dat meer nadruk is komen te liggen op de jaarlijkse evaluatie van het Ontwikkelperspectief (OPP) en het arrangement van zittende leerlingen. Tot en met juli 2017 werd een arrangement afgegeven met een vaste duur, vaak 2 of 4 jaar. Na die periode moest een herarrangement aangevraagd worden bij de CvO. In Entree 3.0 is vorm gegeven aan de wettelijke taak om jaarlijks het OPP te evalueren en vast te stellen of de ondersteuning nog passend is. Vanaf augustus 2017 wordt bij alle arrangementen ieder jaar de specialistische ondersteuning geëvalueerd in afstemming met ouders/leerling, school en Auris en zo nodig gecontinueerd of bijgesteld. De uitkomsten van de evaluatie kunnen aanleiding zijn tot herziening van het besluit door de CvO over de specialistische ondersteuning en het type arrangement.

Bezwaren en klachten

Bezwaren en klachten zijn belangrijke input geweest voor de doorontwikkeling van de toegang (de Entree) tot Auris. Onder andere uit de analyse van bezwaren kwam naar voren dat het erg belangrijk is om vroeg in het arrangeerproces met ouders en school in gesprek te gaan. Met Entree 3.0 is de verwachting dat men in een beter contact samen met ouders en school tot een gezamenlijk advies kan komen, op basis waarvan de CvO een passend besluit kan nemen.

In 2017 is één bezwaar uit 2016 een klacht geworden bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs. De commissie constateerde dat ouders en Raad van Bestuur nog onvoldoende met elkaar in gesprek waren geweest. In het gesprek tussen ouders en Raad van Bestuur is de klacht vervolgens naar tevredenheid afgehandeld.

De CvO heeft in 2017 twee lopende bezwaren uit 2016 afgehandeld en er zijn twee nieuwe bezwaren ingediend. Alle bezwaren betroffen de toekenning van een licht arrangement. In de bespreking van de bezwaren vond op overeenstemming gericht overleg plaats met ouders, school en Auris. Hierbij werd aanvullende informatie verkregen over de onderwijsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsbehoefte van de school. Eén besluit bleef ongewijzigd, de andere drie werden opgeschaald naar een medium arrangement. Alle bezwaren zijn in 2017 naar tevredenheid van alle betrokkenen afgehandeld.

Binnen de bezwaarprocedure is de mogelijkheid opgenomen om een second opinion op te vragen bij een collega-instelling. In 2017 is vanuit Vitus Zuid een second opinion bij de CvO van Auris aangevraagd. Vanuit Auris is geen second opinion verzoek bij een collega-instelling uitgezet. De Auris CvO kent vier regionale afdelingen waarbij het mogelijk is om het multidisciplinair team van een andere afdeling te bevragen. Dit heeft in 2017 niet plaatsgevonden.

Toekenning onderwijsarrangementen

In 2017 werden 1.619 nieuwe arrangementen afgegeven, dit waren er 111 meer dan in 2016. Van de afgegeven arrangementen in 2017 waren er 301 licht, 648 medium en 493 intensief. Daarnaast werden 177 niet toelaatbaar verklaringen afgegeven.

In 2017 is aan 1.442 nieuwe leerlingen bij Auris een licht, medium of intensief arrangement toegekend. Dit waren er 62 meer dan in 2016 (1.380). Twee derde van de nieuwe leerlingen kreeg Auris-ondersteuning in het reguliere onderwijs, een derde werd toegelaten tot het onderwijs van Auris.

De grootste groepen van nieuwe leerlingen zijn TOS-leerlingen van 0-4 jaar (568) en TOS leerlingen van 4-8 jaar (616). Het aantal nieuwe leerlingen ouder dan 12 is laag (38).

Van januari tot en met juli 2017 heeft de CvO 1.567 herarrangementen afgegeven aan zittende leerlingen. Dit betrof 793 lichte, 432 medium en 342 intensieve arrangementen. Vanaf augustus 2017 is het herarrangeren anders ingericht en is meer werk gemaakt van de jaarlijkse evaluatie van het arrangement met ouders/leerling en school (zie hieronder). Gegevens over deze periode worden in het voorjaar van 2018 opgehaald en geanalyseerd.

Efficiënt en kwalitatief hoogwaardig

Een van de doelen uit het Auris jaarplan 2017 is het efficiënt en kwalitatief hoogwaardig verwerken van aanvragen voor het toekennen van arrangementen.

De CvO analyseerde de efficiëntie van de toeleiding door te kijken naar de doorlooptijden van de aanvragen voor nieuwe onderwijsarrangementen binnen Auris. De gemiddelde totale doorlooptijd (van ontvangen aanmeldformulier tot afgeven besluit) varieert in 2017 tussen de 70 en 112 dagen. Dit is een verbetering ten opzichte van 2016 (tussen de 71 en 149 dagen). De gemiddelde doorlooptijd is afgenomen van 116 dagen in 2016 naar 84 dagen in 2017.

In 2017 is de wettelijke doorlooptijd een belangrijk aandachtspunt geweest. Dossiers die deze termijn dreigden te overschrijden, zijn op de aanmeldpunten versneld opgepakt. De wettelijke doorlooptijd (van dossier compleet tot afgeven besluit) is in 2017 voor ongeveer de helft van de dossiers korter dan 4 weken (46,7%) dat is een lichte verbetering ten opzichte van 2016 (42,8%). Het percentage dossiers dat langer ligt dan de wettelijke termijn van 10 weken is teruggelopen van 22,5% in 2016 naar 14,7% in 2017.

De kwaliteit van het arrangeerproces en de uitkomsten, werd door de centrale CvO geanalyseerd in onder andere een steekproef van 5% van de dossiers. Na de start van Entree 3.0 is besloten alle dossiers te volgen via de registreertool. In deze tool wordt de jaarlijkse evaluatie van het Ontwikkelperspectief (OPP) geregistreerd en ook het vervolg van het arrangement (continueren, op-/afschalen of beëindigen of overstap vo-mbo). Het doel is om deze informatie te gaan registreren in het leerlingvolgsysteem (Eduscope), omdat dit nu nog niet mogelijk is, heeft de CvO een instrument ontwikkeld, de registreertool. Deze is voor verschillende locaties en diensten aangepast aan de al in gebruik zijnde instrumenten. Deze instrumenten zijn eind 2017 in gebruik genomen door de locaties en diensten en zullen met terugwerkende kracht worden ingevuld.

De kwaliteit van het arrangeren is in 2017 daarnaast geborgd middels het bespreken van de arrangeerprocessen door de voorzitter CvO op de CvO/Aanmeldpunten. Ook werd gewerkt aan het goed en praktisch inrichten van de benodigde werkafspraken en het ontwikkelen van een daarbij passend kwaliteitskader, afdoende toerusting voor de arrangeertaken door professionalisering van medewerkers, goede en uniforme registratie van doorlooptijden en het sturen op korte doorlooptijden.

Tevens is een digitale werkruimte voor de CvO-leden ingericht om informatie uit te wisselen, vragen te stellen en elkaar virtueel te ontmoeten.

3.2 Kwaliteit

Het kwaliteitsbeleid en kwaliteitsmanagementsysteem van Auris komt voort uit de missie en visie van Auris. Het kwaliteitsmanagementsysteem omvat in- en externe audits, de ontwikkeling van het kwaliteitshandboek en de cliëntvervalsonderzoeken.

De kwaliteitsontwikkeling krijgt vorm door een cyclische manier van werken. Alle scholen en zorglocaties evalueren jaarlijks op gestructureerde wijze hun jaarplan en nemen de uitkomsten mee in het opstellen van het volgende jaarplan op locatie- en regio-niveau. Verbeteringen of veranderingen die voortkomen uit aanpassingen in regelgeving en maatschappelijke opdracht worden in de jaarplannen meegenomen.

Kwaliteitshandboek

In het kwaliteitshandboek is de concretisering vastgelegd van de belangrijkste processen met betrekking tot in-, door- en uitstroom voor de behandelgroepen voor zorg en de lichte- en medium arrangementen voor onderwijs. Voor de intensieve arrangementen is het kwaliteitshandboek in de ontwikkelingsfase.

Interne audits onderwijs

De Koninklijke Auris Groep voert op gestructureerde wijze interne audits uit, zoals beschreven in het interne auditplan. Via de interne audit wordt bepaald wat er nodig is om de kwaliteit van dienstverlening verder te verbeteren en wordt getoetst of de organisatie voldoet aan de interne en externe kwaliteitsnormen. Auris loopt hierin voor onderwijs gelijk op met de ontwikkelingen van die van de inspectie van onderwijs. Het waarderingskader van de inspectie van onderwijs is per 1 augustus 2017 vastgesteld. Hierin maakt de onderwijsinspectie onderscheid tussen deugdelijkheidseisen (eisen die in de wet staan) en eigen aspecten van kwaliteit. Deze worden op gelijke wijze toegepast tijdens de interne audits op de scholen van Auris, waarbij met name het waarden van de eigen aspecten van kwaliteit in een ontwikkelingsfase is. Naast het waarderingskader van de onderwijsinspectie worden ook de Auris kernwaarden meegenomen in de interne audits.

De scholen krijgen het aanbod te werken met het intern evaluatie kader, om zo een zelfevaluatie te maken op basis van het waarderingskader van de inspectie. Het intern evaluatie kader is een middel om de scholen meer eigenaar te maken van de kwaliteitscyclus. Het is ondersteunend voor de scholen omdat zij hiermee het waarderingskader van de onderwijsinspectie in de vingers krijgen, en het wordt tijdens audits als middel gebruikt om het gesprek aan te gaan.

Bij het uitvoeren van de interne audits is een verbinding gerealiseerd met de overige interne kwaliteitsmetingen die plaatsvinden binnen Auris, zoals de interne controle op de audiologie en behandelzorg, het medewerkerstevredenheidsonderzoek en de cliëntervaringsonderzoeken.

Externe audits

De externe audits binnen Auris zijn de inspectie bezoeken (onderwijs), de CIIO – maatstaf (onderwijs en zorg) en de excellente scholen.

In 2017 zijn geen inspectiebezoeken geweest. Wel is het certificaat van CIIO Maatstaf succesvol behaald en uitgereikt aan de scholen van Auris Onderwijs regio Zuid, de Ambulante Diensten en de AOD (Auris Ondersteunde Diensten). Eigenaarschap en leiderschap, zoals gevraagd vanuit de nieuwe Maatstaf, worden zo laag mogelijk in de lijn neergelegd en gevoeld.

In 2017 zijn er geen Auris-scholen die het certificaat excellente school hebben aangevraagd. De predicaat excellent van Auris Hildernisschool, Auris Dr. M. Polanoschool en Auris Prof. Groenschool zijn afgegeven in 2015 en drie jaar geldig.

Cliëntervaringsonderzoek Zorg

In 2016 is in regio Midden gestart met een pilot inzake kortcyclisch cliëntervaringsonderzoek, aanvankelijk als aanvulling op het Auris-brede twee- à driejaarlijkse CEO. Na afronding van deze pilot zijn ook de regio's Zuid, West en Noordwest gestart. Inmiddels is besloten dat dit kortcyclische cliëntervaringsonderzoek wordt gehandhaafd.

De procedure is dat bij afronding van de behandeling de enquête uitgestuurd wordt. De resultaten worden op geaggregeerd niveau besproken in het overleg van teamleiders-regiodirecteur Zorg en daarnaast op individueel niveau door de behandel coördinator in het multidisciplinair overleg.

Cliëntervaringsonderzoek Onderwijs

Het cliëntervaringsonderzoek is een instrument om ervaringen met het onderwijs en de dienstverlening te bevragen. In het cliëntervaringsonderzoek is aandacht voor doorontwikkeling van het primaire proces, maar ook voor de veiligheidsbeleving bij cliënten.

In november 2016 is het cliëntervaringsonderzoek voor de eerste maal bij de Ambulante Diensten uitgevoerd. In 2017 zijn de resultaten door de diensten zelf geanalyseerd en naar aanleiding hiervan zijn er acties afgesproken. De terugkoppeling naar de ouders, leerlingen en de scholen is vormgegeven met behulp van flyers.

Bij de scholen van Auris is in januari 2017 het cliëntervaringsonderzoek afgenomen. Hiermee voldoet Auris aan de wetgeving rondom de bevraging naar de veiligheid. De resultaten zijn op schoolniveau met de stakeholders geanalyseerd waarna acties zijn afgesproken.

Beide onderzoeken worden jaarlijks herhaald. De Ambulante Diensten zijn voornemens de resultaten analoog aan de scholen te analyseren met de stakeholders. Het onderzoek op de scholen zal om het jaar wisselen: het ene jaar zal de korte vragenlijst worden gebruikt waarin alleen naar de veiligheidsbeleving van de leerlingen wordt gevraagd en het andere jaar zal de uitgebreide vragenlijst worden uitgezet voor ouders en leerlingen.

CQI Audiologisch centrum

Sinds november 2014 voeren de audiologische centra van Auris doorlopend onderzoek uit naar de ervaringen van hun cliënten over de zorg- en dienstverlening. Hiervoor wordt de vragenlijst 'CQ-index Audiologische Centra'

ingezet. Deze vragenlijst is ontwikkeld op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden (NVVS) in samenwerking met de FENAC en Stichting Miletus

Doel van het CQI-onderzoek is het systematisch betrekken van het cliëntperspectief bij kwaliteitsvraagstukken ten aanzien van de zorg die audiologische centra bieden. Dit doel wordt geconcretiseerd door het gebruik van de CQI vragenlijst voor het genereren van:

- keuze-informatie voor cliënten van audiologische centra, informatie die de NVVS wil gebruiken in haar voorlichting en belangenbehartiging;
- verbeterinformatie voor audiologische centra;
- zorginkoopinformatie voor verzekeraars.

Medio november 2017 heeft de terugkoppeling van de voor casemix gecorrigeerde benchmarkrapportage CQI Audiologische Centra plaats gevonden. Op verzoek van de FENAC zal er tijdens de bestuursvergadering een toelichting worden geven. In de managementsamenvatting en het analyserapport is er geen onderscheid gemaakt tussen de drie audiologische centra van Auris. Auris krijgt van de respondenten een 8 als rapportcijfer.

3.3 Onderwijs

Alle leerlingen van Auris hebben een licht-, medium of een intensief arrangement, vastgesteld door de CVO.

Consultatie en Advies, licht – en medium onderwijsarrangementen

Veel van onze leerlingen krijgen ondersteuning in de reguliere scholen. De inzet van Auris is dat de dienstverlening aan de leerkracht passend is voor deze leerling, met deze onderwijsbehoefte (sector specifiek) in dit systeem (de reguliere school, de leerkracht en de ouders)

Auris is medio 2017 gestart met het project Consultatie en Advies, Licht en Medium – onderwijsarrangementen (CALM). Doelstelling van het project is om inzichtelijk te maken over welke expertise en professionaliteit de ambulante dienstverleners beschikken. Met dit inzicht wil Auris bewerkstelligen dat de meerwaarde van onze ondersteuning aan leerlingen en leerkrachten in de reguliere school aantoonbaar is.

Een werkgroep van twaalf ambulante dienstverleners (PO, vo en mbo) heeft het afgelopen jaar, in samenspraak met collega's een breed spectrum van interventies beschreven (de best practices). Voor elke methode is ook een eerste aanzet gegeven voor het beschrijven van de literatuur over en de wetenschappelijke evidentie voor de methode (deze aanzet is geredigeerd door twee onderzoekers).

Aanbod TOS 12- intensief

In 2016 is gestart met een analyse van het aanbod voor TOS 12- intensief. Hoofdvraag hierbij is of het aanbod dat gedaan wordt een toekomstbestendig aanbod is. In 2016 is de eerste fase van de analyse uitgevoerd. In 2017 heeft het project vervolg gekregen met een thematische verkenning, wetenschappelijke analyse en een uitwerking van de thema's Visie op TOS 12- intensief, Ouderbetrokkenheid, 21ste-eeuwse vaardigheden en digitale geletterdheid en eigenaarschap en actieve betrokkenheid. Begin 2018 wordt een eindadvies gepresenteerd aan de Raad van Bestuur inclusief een implementatie voorstel.

Borgen van kwaliteit in het onderwijs- en begeleidingsaanbod voor de doelgroep doof/slechthorend

Er gaan rond 700 dove en 725 slechthorende leerlingen naar het (voortgezet)speciaal onderwijs van de vier instellingen. De instellingen begeleiden 851 dove leerlingen en 436 slechthorende leerlingen in het regulier onderwijs. De dove en slechthorende leerlingen bij de vier instellingen vormen 0.08% van het totaal aantal schoolgaande kinderen. Binnen de groep dove en slechthorende leerlingen is de variatie aan ontwikkelingsmogelijkheden en daarmee verband houdende de ondersteuningsvragen zeer groot. Er dreigt versnippering van expertise en er zijn grote uitdagingen om het onderwijs te organiseren. Omdat Auris in de toekomst de juiste expertise voor deze groep beschikbaar wil houden, heeft zij samen met de andere instellingen aan een werkgroep de opdracht gegeven een advies uit te brengen voor een toekomstbestendige oplossing. Auris heeft in 2017 vanuit de Auris Dr. M. Polanoschool/Auris College Rotterdam en PR & Communicatie in deze werkgroep geparticipeerd. Voor Auris is samenwerken met ouders en andere stakeholders in dit proces van belang. De werkgroep doet in 2018 verslag van de werkzaamheden.

Intensief arrangement 12+

Naar aanleiding van de invoering van Passend Onderwijs, de focus van Auris op het jonge kind en de aangepaste profielen in het vmbo-onderwijs ontstond de wens om op de Auris Colleges zo veel mogelijk hetzelfde kwalitatief hoge onderwijs aan te bieden. De visie op het intensief arrangement is in 2013 herzien. Dit betekent dat de Auris Colleges de vmbo stroom onderbouw met uitstroomperspectief vervolgonderwijs in maximaal drie jaar aanbieden, naast de praktijkstroom met uitstroomperspectief arbeid of Entree.

De scholen werken nauw samen en innovaties worden gezamenlijk aangepakt en afhankelijk van de mogelijkheden uitgevoerd waarbij de ligging van de school ervoor kan zorgen dat er een specifieke invulling gegeven moet worden

De herziene visie op het intensieve arrangement 12+ is in 2017 geëvalueerd. De Auris Colleges volgen de leerlingen na uitstroom op hun vervolgplaats, zowel onderwijs als arbeid. Er wordt gevraagd naar de bestendinging na één en na twee jaar. De bestendinging na twee jaar is boven de 85%.

De keuzes die gemaakt zijn naar aanleiding van invoer van de visie 12+ intensief worden over het algemeen als positief gezien. Toetsresultaten en bestendinging bevestigen dit beeld. Voor de komende jaren vragen externe ontwikkelingen een verdere doorontwikkeling van de visie 12+ intensief. De Auris Colleges onderzoeken welke vorm hiervoor het best aansluit bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen.

Er worden drie scenario's uitgewerkt: school in school constructie, thuis nabij onderwijs en onderzoeken van mogelijkheden voor vormen van inclusie voor 12+ intensief leerlingen in combinatie met andere vormen van onderwijs aan leerlingen van 12 jaar en ouder.

Leeropbrengstenonderzoek so en vso

Naar aanleiding van het leeropbrengstenonderzoek in 2016 heeft een werkgroep zich in 2017 gebogen over het vervolg van dit onderzoek. De vraag hierbij is: hoe wordt het leeropbrengstenonderzoek niet alleen interessant voor het bestuur, maar zorgen we dat het nog meer informatie biedt voor de scholen zelf? In 2018 wordt gestart met een pilot om de betrokkenheid van de scholen te verhogen.

Jaarlijks worden op vso-niveau de leeropbrengsten van de Cito-toetsen geanalyseerd en de toetskalenders van de vso scholen op elkaar afgestemd. De analyse besloeg in 2017 de Cito-toetsen uit het Cito-volgsysteem voor voortgezet onderwijs voor leerlingen met uitstroomperspectief vervolgonderwijs: Taalverzorging, Nederlandse Leesvaardigheid, Nederlandse Woordenschat, Engelse Leesvaardigheid, Engelse Woordenschat en Rekenen-Wiskunde.

De resultaten zijn gerelateerd aan de uitstroom en bestendinging per locatie.

Cito was in 2016 gestart met de ontwikkeling van een bovenschoolse module, waar Auris voor de vso-scholen aan mee wilde doen. Cito heeft de ontwikkeling stop gezet.

In 2017 zijn voor de leerlingen met uitstroomperspectief de praktijktoetsen afgenomen, dit zijn de eerdere 'proeftoetsen', nu geformaliseerd als praktijktoetsen. Helaas is het niet mogelijk van deze toetsen een analyse te maken omdat Cito de resultaten niet in te bewerken bestanden kan aanleveren.

De uitstroom en bestendinging van de vso-scholen zijn geanalyseerd, maar niet gekoppeld aan de resultaten van de praktijktoetsen. De scholen analyseren de proeftoetsen wel op schoolniveau.

Jaarlijks worden bij de start van het nieuwe schooljaar op de websites van de so en vso-scholen de resultaten van het voorgaande schooljaar gepresenteerd. Deze resultaten betreffen de uitstroom en bestendingsgegevens van de scholen.

Sociale veiligheid

Na invoering van de Wet sociale veiligheid in augustus 2015 is Auris in 2016 gestart met een bewustwordingstraject op sociale veiligheid. In 2017 is hier vervolg aan gegeven. In iedere regio zijn verschillende bijeenkomsten geweest (soms op schoolniveau, soms op regioniveau) ten aanzien van het thema sociale veiligheid gerelateerd aan burgerschapsvorming. Scholen zijn zelf aan zet om hier verder mee aan de slag te gaan.

Ouderbetrokkenheid

Op een groot deel van de Auris-scholen is in 2016 ingezet op het vergroten van de ouderbetrokkenheid bij het onderwijs. Dit heeft in 2017 vervolg gekregen op de scholen middels verschillende trajecten. In de communicatie met ouders wordt door veel scholen inmiddels gebruik gemaakt van 'Schoudercom'. 'Schoudercom' is een web applicatie waarmee leerkrachten en ouders op een beveiligde website informatie kunnen delen met elkaar.

3.4 Zintuigelijk gehandicapten audiologische zorg

Auris vindt het belangrijk om af te stemmen met de samenwerkingspartners binnen de zintuigelijk gehandicaptensector en in het kader van audiologische zorg om zowel lokaal, regionaal als landelijk de best mogelijke (keten)zorg te leveren aan de cliënt.

Op landelijk niveau wordt er samengewerkt met andere ZG-zorgaanbieders binnen de Samenwerkende Instellingen Auditieve en Communicatieve sector (SIAC) met momenteel de voornaamste focus op de (door)ontwikkeling van zorgprogramma's in de Zorgverzekeringswet en het toewerken naar een nieuw bekostigingsmodel voor zintuiglijke gehandicaptenzorg ter bevordering van de transparantie voor cliënten en zorgverzekeraars met een passend bekostigingsmodel. Op regionaal niveau houdt Auris contact met onder meer eerstelijns logopedisten, verwijzers, integrale vroeghulp en reguliere kinderopvangorganisaties/ peuterspeelzalen.

Voor de audiologische zorg wordt samengewerkt binnen de Federatie van Nederlandse Audiologische Centra (FENAC) en op inhoud in de nabije omgeving met KNO-artsen, logopedisten, audiciens en huisartsen en in het bijzonder het Erasmus Medisch Centrum.

De sectie Onderzoek en Innovatie richt zich onder meer op afstemming van wetenschappelijk onderzoek, zichtbaarheid in de instellingen en het bevorderen van de toegankelijkheid van de resultaten voor de professionals.

Ook met partners buiten de sector wordt samengewerkt. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met het lectoraat Logopedie van de Hogeschool Utrecht en de faculteiten Pedagogiek en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht.

Naast de diverse samenwerkingsvormen op inhoud investeert Auris proactief in de relatie met zorgverzekeraars door onder andere het organiseren van inhoudelijke werkbezoeken voor zorginkopers van alle zorgverzekeraars en het monitoren, onderbouwen en regelmatig aanleveren van gegevens over productie en best practices.

Specifieke ontwikkelingen audiologische zorg

Ketenzorg

De ketenzorg tussen het Erasmus MC en Auris voor kinderen met een auditieve stoornis is versterkt. Er zijn afspraken gemaakt wanneer kinderen met een auditieve stoornis doorverwezen vanuit het Erasmus MC doorverwezen worden naar Auris, zodat de audiologische zorg, behandeling vanuit de ZG-zorg en onderwijs binnen één organisatie met korte lijnen kan plaatsvinden.

Ter versterking van de vroegsignalering en de afstemming met de consultatiebureau (CJG) artsen en jeugdverpleegkundigen en medewerkers peutergroepen zijn er binnen regio Zuid diverse netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Dit resulteerde onder andere in merkbare meerwaarde in het belang van het kind doordat het belang van vroegsignalering en herijkte samenwerking met de diverse ketenpartners weer nadrukkelijker vorm heeft gekregen.

Indiensttreding nieuwe klinisch fysicus audiologen

Per 1 januari 2017 is een nieuwe klinisch fysicus audioloog in regio West aangesteld ter vervanging van een vertrekkend klinisch fysicus audioloog. Op de overgang van jaar 2017/2018 is tevens vervanging van de klinisch fysicus audioloog in de regio Zuid gerealiseerd. Hiermee is de continuïteit en de kwaliteit van de audiologische zorg gewaarborgd.

Specifieke ontwikkelingen zintuiglijk gehandicaptenzorg

Partnerschap met ouders

Auris hecht grote waarde aan de ouderbetrokkenheid bij de behandeling, aangezien de effectiviteit van de behandeling bewezen toeneemt wanneer ook ouders (aspecten van) de behandeling inzetten. Deze samenwerking in 'partnerschap' vraagt een voortdurend afstemmingsproces tussen het behandelteam en ouders. Hierbij hanteert Auris het principe van 'dialogisch werken' en heeft Auris een richtlijn ontwikkeld in hoe medewerkers het partnerschap kunnen vormgeven en kracht kunnen bijzetten. De richtlijn 'dialogisch werken' biedt behandelaren concrete handvatten om de communicatie met ouders dialogisch te laten verlopen en bevordert de uniformiteit in de communicatie tussen behandelaren en ouders. De ontwikkeling van de richtlijn is gestart in 2016 en Auris-breed geïmplementeerd in 2017 en zal als onderdeel van de visie van Auris op behandeling blijvende aandacht krijgen.

Stepped care; de minst intensieve maar maximaal effectieve zorg op de juiste plek

Auris is positief onderscheidend ten opzichte van andere ZG-aanbieders in haar gedifferentieerd zorgaanbod van diverse vormen van ambulante behandeling (ambulante vroegbehandeling, gezinsgerichte behandeling en krachttraining) tot gespecialiseerde groepsbehandeling. Het gedifferentieerde aanbod maakt maatwerk voor de cliënt mogelijk.

Ambulante behandeling in het gezin én de reguliere peuterspeelzaal/kinderopvang (vroegbehandeling) is een unieke vorm van behandelaanbod, waarbij een brug wordt geslagen tussen de eerstelijns logopedie en derdelijns zintuiglijk gehandicaptenzorg en is een toonbeeld van Value Based Health Care. Waardeverhogend voor de cliënt is de thuisnabije behandeling, inclusief vergroting van de empowerment van de omgeving en met besparing van tijd van de cliënt. Aan de kostenkant is sprake van een substantiële besparing van zorgkosten door de doelmatige thuisnabije behandelvorm. Deze vorm van behandeling wordt hoog gewaardeerd door cliënten (8.6) en professionals (8.3). Zorgverzekeraars signaleren dat Auris zich positief onderscheidt in doelmatigheid ten opzichte van andere zorgaanbieder door haar unieke stepped care zorgaanbod. Onderzoek naar de effectiviteit van de behandelvorm is in 2017 gestart.

Integraal zorgaanbod

Ingegeven door het kwaliteitskader ZG (landelijke regelgeving), de invoering van de zorgprogramma's en eigen verbeterwensen, is inhoudelijke doorontwikkeling van het totale ambulante zorgaanbod opgepakt. De rol van de behandelcoördinatoren binnen de ambulante behandeling is vergroot waardoor:

1. regiebehandelaarschap in de ambulante behandeling is gewaarborgd;
2. de integraliteit en interdisciplinariteit van de ambulante teams is versterkt;
3. de verbinding tussen de ambulante teams en de behandelgroepen is versterkt.

Ketenzorg in de regio Midden

Het convenant tussen het UMC Utrecht en Auris is geëvalueerd en gecontinueerd. Voor de cliënt betekent dit een soepele verwijzing en afstemming van zorg tussen het academisch ziekenhuis en de ZG-behandeling.

Uitbreiding locaties/behandelgroepen

Voor 2017 was uitbreiding van de gespecialiseerde groepsbehandeling begroot in de regio's Zuid (Oosterhout en een nieuwe groep op de bestaande locatie Roosendaal) en Noordwest (Lisse) in verband met toenemende vraag naar ZG-zorg. Deze uitbreidingen zijn gerealiseerd. Onvoorzien was de relatief plotselinge aanzienlijke toename van vraag naar gespecialiseerde groepsbehandeling in de regio Midden (specifiek Utrecht) en het daarmee ontstaan van een grote wachtlijst. Na contact met zorgverzekeraars en deels als gevolg van het nog bestaan van ruimte binnen bepaalde deelomzetplafonds 2017 is besloten een extra behandelgroep te starten op de locatie Leidsche Rijn. Nieuw en gekoppeld aan deze extra uitbreiding is de openstelling van de behandelgroep op zaterdag. Op deze manier kan efficiënt gebruik gemaakt worden van de ruimte op de locatie Leidsche Rijn en kunnen er op zaterdag oudergesprekken en dergelijke gepland worden, hetgeen bevorderend werkt voor de participatie van ouders.

Zorgbrede ontwikkelingen

Questmanager

In 2017 is het project Questmanager gestart. Doel van dit project is efficiëntie te bereiken in het afnemen van vragenlijsten, testen en toetsen en het verwerken van deze gegevens door digitale afname en digitale ondersteuning van de medewerker om zodoende meer tijd te kunnen besteden aan de behandeling van de cliënt of sneller te kunnen doorverwijzen naar de juiste vorm van behandeling. Informatie uit de testen en toetsen is sneller beschikbaar en wordt vastgelegd op één centrale plek, het ECD. De inrichting van Questmanager is inmiddels in een vergevorderd stadium en een eerste pilot is gedraaid, waarna aanpassingen zijn doorgevoerd. In 2018 zal de pilot worden uitgebreid en Questmanager bij de aanmeldpunten, audiologische zorg en ZG-zorg geïmplementeerd. Questmanager is een middel waarmee cliënten en Auris snel met elkaar in verbinding komen en de dienstverlening via de digitale weg verbeterd gaat worden.

3.5 Onderzoek

Auris wil expertisecentrum zijn op het gebied van spraak, taal en gehoor, wil dat haar medewerkers de juiste expertise hebben om specialistische zorg en onderwijs te bieden en wil zorgen voor bedding van taalontwikkelingsstoornissen (TOS) en auditieve beperkingen. Binnen al deze doelstellingen speelt praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek een essentiële rol. Voor de doelgroep kinderen met TOS initieert en voert Auris zelf praktijkgericht onderzoek uit. Voor de doelgroep kinderen met auditieve beperkingen sloot Auris in 2017 aan bij partnerinstellingen. In 2018 is het de bedoeling om meer sturing te nemen door samen met Kentalis een onderzoekslijn te hebben.

In 2017 heeft Auris verschillende onderzoeken afgerond die bijdragen aan de expertise van professionals binnen, maar ook buiten, Auris. Binnen Auris Zorg is bijvoorbeeld een door Verbindend Vernieuwen gesubsidieerd onderzoeksproject naar een grammaticale interventie bij peuters afgerond. Het onderzoek leverde positieve resultaten op en in 2018 wordt gekeken naar vervolgstappen om met deze interventie het handelingsrepertoire en daarmee de expertise van de professionals op behandelgroepen te vergroten. Binnen Auris Onderwijs is een literatuurstudie uitgevoerd naar het onderwijs aan leerlingen met TOS in de basisschoolleeftijd. De kennis die hieruit is ontstaan, wordt zowel gebruikt voor het toekomstgericht maken van het onderwijs als voor de kennisontwikkeling van professionals.

Tevens is het door het NRO gesubsidieerde onderzoek 'TOS in Beeld' afgerond in 2017. Dit project heeft geleid tot een website met informatie voor professionals in het regulier onderwijs (www.tosinbeeld.nl) en een borgingstool rondom TOS. Auris, samen met partnerorganisatie Kentalis, profileert zichzelf hiermee als expertisecentrum en deelt deze expertise met het reguliere onderwijs. Het in 2015 gestarte promotieonderzoek naar 'Met Woorden in de Weer' heeft in 2017 geresulteerd in een reviewartikel in Van Horen Zeggen¹. In 2017

¹ Kempen, M., Kouwenberg, M., Fortgens, C., & Leseman, P. (2016). Zo leren peuters en kleuters met een TOS woorden. *Van Horen Zeggen*, (December), 10-19.

zijn daarnaast belangrijke stappen gezet in het verder onderbouwen en verbeteren van de methodiek. In 2018 wordt de verbeterstudie ontwikkeld en uitgevoerd, die zich vooral zal richten op het vergroten van de expertise van professionals.

Voor het realiseren van het jaardoel rondom 'bedding TOS/DSH', is het vereist om de ontwikkeling van kinderen die zorg of onderwijs van Auris ontvangen, nog beter in kaart te brengen. Ook met het oog op de Evaluatie Passend Onderwijs in 2020. In 2017 zijn eerste stappen gezet om zicht te krijgen op de effecten van Auris ambulante behandeling. Er is een vragenlijst ontwikkeld om de effecten goed in kaart te kunnen gaan brengen. De vragenlijst gaat in 2018 getoetst worden. Daarnaast wordt beoogd om in 2018 een verbeterslag te maken in bestaande systemen met ontwikkelingsgegevens van kinderen in het onderwijs. Hiermee kan op geaggregeerd niveau wetenschappelijk onderzoek gedaan worden en kan Auris zowel haar waarde aantonen als haar expertise verhogen. In 2018 zullen tevens de eerste resultaten van het longitudinale project 'Taal in Zicht' beschikbaar komen. Auris voert samen met NSDSK de projectleiding over dit project waarin kinderen met TOS twintig jaar gevolgd gaan worden in hun ontwikkeling.

Een belangrijke component binnen expertiseontwikkeling is het delen van kennis. Auris heeft hiervoor leergemeenschappen ontwikkeld. Binnen de leergemeenschappen wordt specifieke kennis gericht op de Auris-doelgroepen uitgewisseld en bediscussieerd. Auris beoogt met deze kennisuitwisseling de kritische en reflecterende houding van professionals te stimuleren, deskundigheid en evidence-based werken te bevorderen en interne en externe netwerken met betrekking tot onderzoek te vergroten. In 2018 wordt beoogd om deze leergemeenschappen Auris-breed door te ontwikkelen in nauwe samenwerking tussen AOD en de praktijk. Daarnaast worden in 2018 online manieren van kennisdelen verkend. Bijvoorbeeld in de vorm van webinars rondom het project TOS 12- en het geven van online presentaties.

De praktijk van Auris wordt gevoed met recente wetenschappelijke ontwikkelingen door zitting van de professor logopediewetenschap/lector logopedie in de Denktank Taal. Auris heeft de Denktank Taal in het leven geroepen om nieuwe ontwikkelingen en inzichten op het gebied van taalontwikkeling/taalstoornissen en taalbeleid en de consequenties daarvan voor Auris te bediscussiëren en advies te geven aan het management. Tevens heeft Auris convenanten met de faculteit Geesteswetenschappen en de faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht gesloten om uitwisseling tussen praktijk en wetenschap tot stand te brengen.

3.6 Mensen

In 2017 is gestart met de voorbereiding van de invoering van een compact functiehuis met generieke profielen. Hiervoor is een plan van aanpak geschreven en is de invoering voorbereid, zodat de implementatie in 2018 kan plaatsvinden. Wat in 2017 eveneens verder gestalte heeft gekregen, is de toevoeging van beoordelingsgesprekken aan de gesprekscyclus. In 2017 zijn alle leidinggevendenden (directeuren en teamleiders) getraind in het voeren van dit type gesprekken en zullen de eerste ('proef')beoordelingsgesprekken worden gevoerd. Dat loopt door tot juni 2018. Dit proefjaar gaat Auris evalueren om tot een passende beoordelingssystematiek te komen.

Voor nieuwe Auris-medewerkers is het belangrijk dat zij hun kennis en expertise verbreden en verdiepen. Eind 2017 is een pilot gestart waarin nieuwe leraren verder opgeleid worden in de expertise van Auris. Auris werkt daarin samen met Kentalis. Er zijn 97 medewerkers die deelnemen in de pilot Kentalis – Auris en 10 docenten van Auris die meewerken. In 2018 gaan 19 medewerkers van Auris een ICB-cursus volgen ten behoeve van de medewerkers die in de pilot participeren. Daarnaast zijn er mentoren, die hun collega's ondersteunen bij het uitvoeren van opdrachten in het kader van hun leertraject.

Verder is in 2017 de aandacht voor het formatiebeleid versmald tot het uitvoeren van een kwantitatieve vlootshouwen waarbij behalve de samenstelling van personeelsbestand het opleidingsniveau is geïnventariseerd. Bij Auris werken voor het overgrote deel medewerkers met een hbo-opleiding of hoger. In totaal heeft 21,6% van de medewerkers een master. Bij Auris Onderwijs is dat 22% en bij Auris Zorg 17,4%. Zo'n 15% van de medewerkers van Auris heeft een mbo-opleiding. Vooruitblik: het is belangrijk dat Auris strategische keuzes maakt op het gebied van de planning, inzet en ontwikkeling van onze medewerkers. Dat krijgt gestalte in 2018, als we een vertaling kunnen maken van de koers en de scenario's voor het expertisecentrum Auris.

In deze paragraaf wordt een aantal algemene gegevens van de Stichting (Zorg, Onderwijs) Koninklijke Auris Groep schematisch weergegeven.

Jaar	2014	2015	2016	2017
Verzuimpercentage	5,0	4,8	5,7	5,24

De hoogte van het ziekteverzuim is een indicator van hoe het met de medewerkers van Auris gaat. In 2015 lag het verzuimpercentage nog op 4,8%, in 2016 steeg het percentage naar 5,7%. In 2017 is het percentage gedaald naar 5,24%.

Auris (alle stichtingen)	2016	2017
Totaal aantal medewerkers	1.403	1.510
Gemiddelde leeftijd	45,9 jaar	45,1 jaar
Totaal aantal fte	1.027	1.096

Stichting Auris Zorg	2016	2017
Aantal mannen	5	8
Aantal vrouwen	211	235
Gemiddelde leeftijd	36,7 jaar	37,9

Stichting Auris Onderwijs	2016	2017
Aantal mannen	153	149
Aantal vrouwen	968	1.076
Gemiddelde leeftijd	47,2 jaar	46,7 jaar

In 2017 was de uitstroom van vaste medewerkers 40 fte, dat is 4,2% (40/ 941) van de formatie. Van die 56 medewerkers gingen 9 medewerkers met pensioen. Van 2 medewerkers hebben we afscheid moeten nemen door overlijden. Bij de overige medewerkers was de uitstroom op eigen verzoek en in een enkel geval met wederzijds goedvinden.

De meeste medewerkers van Auris hebben een vast dienstverband of een tijdelijk dienstverband met uitzicht op een vast contract. Om wendbaar te zijn en blijven is een flexibele schil belangrijk. Auris zet vooral in het onderwijs payrolldiensten in (62 fte in 2017). Dit heeft vooral te maken met de risico's als gevolg van de Wet werk en zekerheid.

Nog een indicator is het medewerkersonderzoek dat in februari is gedaan, met een respons van 72%. In de rapportage van het medewerkersonderzoek hebben de onderzoekers een aantal plus- en verbeterpunten aangegeven op basis van de antwoorden op de vragen. Binnen Auris worden als positief ervaren: de werkzaamheden, de kans krijgen tot presteren en Auris als organisatie. Het is mooi dat zowel op microniveau (medewerker) als macroniveau (organisatie) positief gescoord wordt. Ruimte voor verbetering is er op de aspecten: passen bij Auris, de bedrijfscultuur en dat de medewerker trots is op de organisatie. De rapportages en eventuele actiepunten zijn vanaf april besproken in de teams.

Bijzonderheden

In 2015 is Auris een samenwerking aangegaan met verschillende fusiepartners. In augustus 2017 is het Auris College Utrecht overgedragen aan Kentalis en heeft Auris de medewerkers van Auris Rotsoord verwelkomd. In 2017 is na inventarisatie een start gemaakt met het opstellen en bespreken van geactualiseerde regelingen op het gebied van vergoedingen. De besluitvorming vindt plaats in het eerste en tweede kwartaal van 2018.

Compliance

Voor de medewerkers van Auris Zorg was er per 1 juli 2017 een nieuwe CAO GZ. Medewerkers krijgen tot eind maart 2019 op drie momenten een structurele loonsverhoging, waarvan de eerste op 1 oktober 2017 plaatsvond. Ook kregen medewerkers in 2017 een eenmalige uitkering van 0,8%.

De CAO PO is door cao-partijen opgezegd. Het jaar 2017 kenmerkte zich door acties van de vakbond PO-front. Werknemers, werkgevers en schoolleiders voerden gezamenlijk actie op 27 juni, 5 oktober en op 12 december. De acties waren gericht op de nieuwe regering met de oproep voldoende middelen vrij te maken om de salarissen in het primair onderwijs te verhogen en werkdruk te verlagen. Auris heeft gehoor gegeven aan de oproep van werkgeversorganisatie PO-Raad om medewerkers die dat wilden de ruimte te geven aan acties deel te nemen.

De opbrengst van de gezamenlijke acties zullen pas in 2018 zichtbaar zijn, als de onderhandelingen over een nieuwe CAO PO plaatsvinden.

In het laatste kwartaal van 2017 is de aanbesteding van inhuur personeel- en payrolldiensten gestart. Parallel aan dit traject kijkt Auris ook naar de gewenste verhouding tussen de vaste en flexibele formatie en hoe we die het beste kunnen invullen, en naar de mate waarin tijdelijke contracten het beste via payroll kunnen worden aangegaan.

De laatste component van compliance die in 2017 op het jaarplan stond, is het integrale veiligheidsplan. Hoewel niet helemaal conform planning, worden de individuele onderdelen op het gebied van fysieke, mentale/sociale veiligheid en informatieveiligheid wel uitgevoerd. Per 1 juli 2017 is de Arbowet gewijzigd. Het contract met de arbodienstverlener is hier op afgestemd. De rol van de preventiemedewerker wordt na deze wijziging groter. Daarom is die rol bij Auris opnieuw bekeken en zijn voorstellen gedaan voor de positionering en taakverdeling van een centrale preventiemedewerker en preventiemedewerkers op de locaties.

De klachtenregelingen voor leerlingen, cliënten en medewerkers zijn per 1 november 2017 vastgesteld en in werking getreden. Voor medewerkers is een externe vertrouwenspersoon beschikbaar. Medewerkers zijn geïnformeerd en er is gezorgd voor duidelijke en toegankelijke informatie op het intranet.

3.7 Middelen: bedrijfsvoering

Binnen de AOD zijn in 2017 organisatorische eenheden gevormd voor de ondersteuning van het primair proces: clusters die worden aangestuurd door de clustercoördinatoren. Bedrijfsvoering kent twee clusters: Bedrijfsvoering (Concernadministratie en Facilitaire zaken) en ICT.

Binnen de vernieuwing van Auris Ondersteunende Diensten wordt actief gezocht naar samenwerking met andere clusters binnen de AOD, zoals HR, PR en Communicatie, en Beleid en Wetenschappelijk onderzoek.

Financiën

Sinds 2017 wordt een beperkte maandafluiting gehanteerd voor de loonjournaalposten, afschrijvingen, inkomsten OCW en vaste periodieke boekingen. Belangrijke financiële processen zoals declareren, inkoop en contractbeheer zijn in 2017 opnieuw ingericht en worden in 2018 in de organisatie (modulair Pro-Active) geïmplementeerd.

Ten behoeve van het bestuur en management wordt de actuele financiële boekhouding gepresenteerd waarin balans en winst-/verliesrekening per regio en de afzonderlijke financiële kostenplaats te raadplegen zijn. De Adviseurs Bedrijfsvoering gebruiken het Financieel Dashboard in tussentijdse gesprekken met de regiodirecties om de inkomsten en uitgaven te monitoren en analyses uit te voeren. In 2017 is het ontwerp aangepast zodat ook op detailniveau (waaronder facturen) kan worden geanalyseerd. Teamleiders binnen Auris zijn in 2017 toegerust met het Financieel Dashboard en kunnen hierin de voor hen relevante financiële informatie monitoren.

Voor Zorg worden de interne controles op de financiële processen volledig door Auris zelf uitgevoerd. Eind 2017 is gestart met het opzetten van een intern beheersplan voor de behandelenzorg en audiologie. In 2018 wordt het plan formeel vastgesteld en geïmplementeerd.

In 2016 is een investeringsbegroting ontwikkeld. In 2017 vormde deze investeringsbegroting mede de basis voor de exploitatiebegroting 2018. Voor het begrotingsjaar 2019 breidt Auris de focus voor de investeringen uit naar een vierjaren cyclus, die gevoed wordt door de regiodirecties.

Facilitaire zaken

In 2017 is het nieuwe inkoopbeleid geformuleerd en is de aanbestedingskalender opnieuw opgesteld. Voor 2018 volgen hier diverse aanbestedingen uit waaronder huur/vastgoedmanagement, inhuur van payroll en ICT apparatuur. In de eerste helft van 2018 zullen de inkoopprocedures worden geïmplementeerd. Hierin zijn zowel de rechtmatigheid als doelmatigheid geborgd. Het bestelportaal is in 2017 geactiveerd en zal in 2018 verder dienen te worden uitgerold.

Met bovengenoemde ontwikkelingen zal Auris in de komende jaren gaan voldoen aan de rechtmatigheidseis en zal de inkoopvolwassenheid van de organisatie gaan toenemen.

In 2017 is gestart met het formuleren van het Strategisch Huisvestingsbeleid waarin de strategische keuze met betrekking tot huisvesting worden vastgelegd. Hierbij gaat het om onderhoudsnormen, de condities voor het deelnemen aan huisvestingscoöperaties, beschrijving van en eisen aan functieverbeterende maatregelen, dit alles aansluitend bij de visie van Auris. Het strategisch huisvestingsbeleid betreft een groeidocument.

Aanscherpingen in de visie en de strategische doelen van Auris zullen leiden tot vertaling naar het huisvestingsbeleid.

ICT-applicaties

Het ICT-landschap van Auris is volop in beweging. Het jaar 2016 kenmerkte zich door een flinke implementatieslag op eerder aangeschafte systemen. Naast inrichting van de systemen is vooral aandacht besteed aan het trainen van gebruikers en zorgen voor een stevige inbedding in de Auris-processen middels instructies en voorbeeldmateriaal. Het jaar 2017 is gebruikt voor het opnieuw uitlijnen van de digitalisering binnen Auris. Dit heeft geleid tot het Programma 'Auris Digitaal' waarmee in 2018 een aanvang wordt genomen. Informatiebeveiliging en informatievoorziening vormen een belangrijk onderdeel, maar vooral wordt ingestoken op de inzet van ICT ten behoeve van het primair proces. Daarnaast is er aandacht voor het secundair proces, bedrijfsapplicaties en generiek ICT.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste functionele wijzigingen in 2017.

- Eduscope wordt gebruikt als het Leerling Administratie Systeem. Met ingang van april 2017 wordt dit systeem door de administraties van alle locaties gehanteerd. Hierdoor kunnen benchmarks en kengetallen worden opgeleverd. In 2016 is eveneens een koppeling tussen Eduscope en het Digitaal Ontwikkelings Perspectief tot stand gebracht. Vanaf 2018 wordt het Digitaal OPP onderdeel van Eduscope.
- De basisgegevens in de Productiemodule komen uit Eduscope. De administraties van de Ambulante Diensten en de ambulante dienstverleners vullen deze gegevens aan op basis van de gemaakte afspraken.
- Binnen de Productiemodule kan het arrangement en het daaraan verbonden bedrag van inkomensoverdrachten aan reguliere scholen worden vastgelegd. Hierdoor is Auris op dit onderdeel eenvoudiger te monitoren en is er direct inzicht in de gemaakte afspraken met de scholen voor regulier onderwijs. Helaas wordt hier nog niet Auris-breed gebruik van gemaakt. In 2018 worden de afspraken over de vastlegging van de uren en inkomensoverdrachten aan reguliere scholen herijkt.
- Iedere medewerker dient gemakkelijk documenten te kunnen raadplegen of vastleggen. In 2016 is voorzichtig gestart met een document management systeem (verder afgekort als DMS), JOIN. Binnen dit DMS worden documenten aan dossiers gekoppeld die op basis van zoektermen te benaderen zijn. De AOD werkt inmiddels met JOIN. De post, zowel ontvangen en verzonden, wordt hierin vastgelegd, alsmede beleidsdocumenten met een formele status.
- Binnen het ECD is een aanmeldportaal ingericht (via Questmanager).
- Binnen Sharepoint zijn diverse werkruimten ontwikkeld, waardoor het gezamenlijk bewerken van documenten vergemakkelijkt wordt en er sprake is van versiebeheer. Deze omgeving wordt gebruikt voor de begroting en de trimesterrapportages.
- In 2017 is onderzocht hoe de invoering van een nieuw personeelsinformatiesysteem vorm gegeven kan worden en is een impactanalyse gedaan. Als onderdeel van het Programma Auris Digitaal krijgt de implementatie van eHRM in 2018 een nieuwe impuls.
- Er is een standaard aanpak ontwikkeld voor ICT (her)inrichting bij verhuizingen en/of verbouwingen.
- Er is een Informatie beveiligings- en privacy scan uitgevoerd om vast te stellen welke aanpassingen in 2018 moeten worden aangebracht om te voldoen aan de AVG mei 2018.
- Er is een MDM (multi device management)-systeem ingericht voor het beheer van mobiele apparatuur, zoals iPads en mobiele telefoons. Dit mede ook met het oog op de AVG.

ICT-voorzieningen

In 2017 zijn er verbeteringen aangebracht in de infrastructuur naar aanleiding van verstoringen met enige impact. Ook is in 2017 een veiligheidsbeleid opgesteld voor het gebruik van ICT-oplossingen, waarbij door middel van bewustwording en technische maatregelen binnen Auris de beschikbare informatie beter is beveiligd. De Behandelgroep Oosterhout en de Behandelgroep Lisse zijn op het netwerk van Auris aangesloten (Unilogic). De aansluiting van de Behandelgroep Roosendaal staat voor 2018 op de planning.

Het onderzoek in het kader van het programma 'Auris Digitaal' heeft geresulteerd in een aantal acties die op de planning staan voor 2018:

- Het aansluiten van huurlocaties op het netwerk van Unilogic.
- Beleid vaststellen en regels opstellen voor de mobiele devices.

Beheersing

De ingezette transitie van het Centraal Bureau naar de Auris Ondersteunende Diensten is in 2015 begonnen met het inrichten van een toekomstbestendige ondersteuning die verder zal bijdragen aan de interne beheersing binnen Auris. In 2017 heeft de nieuwe organisatie concretere vormen aangenomen, waarbij de nadruk ligt op het ondersteunen en adviseren van de regio's. In het verslagjaar is ook gewerkt aan het verbeteren van deskundigheid van decentrale ondersteunende medewerkers. De contacten tussen de administraties binnen de AOD en de administratieve ondersteuning in het veld zijn geïntensiveerd en verbeterd. Standaardisering van interne administratieve spelregels is vormgegeven in AURA (Administratieve Uitvoeringsrichtlijnen Auris). De financiële processen zijn, vooruitlopend op de CIOO-beoordeling voor Onderwijs, beschreven.

Ten behoeve van de verbetering van de planning- en controlcyclus hebben in 2017 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Verbetering van begrotingsinstrumenten (exploitatiebegroting, invoering investeringsbegroting) en het allocatiemodel (loonkostenprognosestool en een intern allocatiemodel Onderwijs).
- Aanpassing van verantwoordingsrapportages.
- Onderzoek gestart naar tooling op het begrotingsproces.

Huisvesting

Met ingang van 1 augustus 2017 is Het Rotsoord onderdeel van Auris en is het juridisch eigendom in handen van Auris. Per genoemde datum is het Auris College Utrecht overgedragen aan Kentalis.

Met ingang van 1 augustus 2017 is de Dienstverlening Leiden ingetrokken bij het Auris College Leiden.

Er zijn nieuwe behandelgroepen gestart in de regio Zuid (Oosterhout per 1 oktober 2017) en in de regio Noordwest (Lisse per 1 december 2017).

Doordecentralisatie

In 2017 zijn grote stappen gezet in de besluitvorming rond de doordecentralisatie onderwijshuisvesting in de gemeenten Amersfoort en Dordrecht. De besluitvorming bevindt zich in de afrondende fase. In Bergen op Zoom is een verkenning gestart op de vorming van een coöperatie.

3.8 Financiële toelichting (inclusief continuïteit van de organisatie)

Continuïteit van de organisatie

Auris heeft een meerjarenbegroting opgesteld waarbij de financiële gevolgen van de belangrijkste verwachte ontwikkelingen in de komende jaren zijn opgenomen. In de meerjarenbegroting is voor de onderwijsmiddelen rekening gehouden met de ontwikkeling van het leerlingen aantal op de teldata 1 oktober 2018, 1 oktober 2019 en 1 oktober 2020 zoals door de regiodirecties is geprognosticeerd.

- Het aantal leerlingen met een intensief arrangement in het so daalt met 1,5% ten opzichte van de teldatum 1 oktober 2017;
- Het aantal leerlingen met een intensief arrangement in het vso daalt met 12,4% ten opzichte van de teldatum 1 oktober 2017. Hierbij is het afstoten van het Auris College Utrecht buiten beschouwing gelaten. De daling vindt voornamelijk op het Auris College Rotterdam plaats.
- Het aantal leerlingen met een licht/medium arrangement in het regulier onderwijs neemt met 8% toe ten opzichte van de teldatum 1 oktober 2017.
- De extra inzet door Auris op de ambulante dienstverlening neemt jaarlijks toe, van € 6,3 mln. in 2018 tot 8,3 mln. in 2021.

Omdat de per 1 augustus 2014 ingevoerde budgetfinanciering nog maar voor 10-15% leerlingafhankelijk is, is een stijging van het aantal leerlingen voor Auris risicovol. De spankracht van Auris wordt bepaald door de heldere strategische koers, de professionaliteit van de medewerkers en de inrichting van de ondersteuning.

De opbrengsten uit audiologische producten bedragen € 3,6 mln., een lichte afname ten opzichte van de begroting 2017. De opbrengsten voor de ZG behandeling ten bedrage van € 11,3 mln. zijn € 0,2 mln. hoger dan die van de begroting 2017.

In het volgende overzicht is de geconsolideerde meerjaren-exploitatiebegroting 2018-2021 opgenomen.

Tabel 5 Geconsolideerde meerjarenbegroting 2018-2021 (in € en realisatie 2017)

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021

BATEN					
Subsidies OCW	83.951.626	84.378.936	84.517.251	84.097.227	83.462.170
Inkomensoverdrachten	-5.048.892	-6.036.412	-5.286.412	-4.536.412	-4.036.412
Opbrengsten ZvW-behandeling	11.274.961	11.873.908	11.873.908	11.873.908	11.873.908
Opbrengsten ZvW- Audiologie	3.634.408	3.888.830	3.888.830	3.888.830	3.888.830
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	510.756	427.272	427.272	427.272	427.272
Overige baten	1.496.625	1.358.012	1.358.012	1.358.012	1.358.012
SOM BATEN	95.819.484	95.890.546	96.778.861	97.108.837	96.973.780
LASTEN					
Loonkosten	70.705.580	77.558.188	77.445.923	76.610.002	76.835.002
Overige Personeelkosten	9.088.688	6.653.209	6.511.867	5.830.987	5.830.987
Afschrijvingen	2.265.603	2.064.938	2.064.938	2.064.938	2.064.938
Huisvesting	4.615.352	4.784.779	4.784.779	4.784.779	4.784.779
Administratie en beheerslasten	1.598.565	930.584	930.584	930.584	930.584
Inventaris, apparaat en middelen	4.838.992	4.724.062	4.724.062	4.724.062	4.524.062
Overige lasten	1.909.152	3.054.598	2.816.710	2.163.486	2.003.430
SOM LASTEN	95.021.932	99.770.356	99.278.861	97.108.836	96.973.780
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	797.552	-3.879.810	-2.500.000	0	0
Saldo bijzondere baten en lasten	0	1.100.000	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	572.977	310.000	280.000	300.000	310.000
Exploitatiesaldo	1.370.529	-2.469.810	-2.220.000	300.000	310.000

Voor 2018 is een negatief resultaat uit gewone bedrijfsvoering begroot van € 3,8 mln. negatief. Na verwerking van het saldo financiële baten/lasten (€ 0,3 mln.) en verkoop van de grond aan het Ammanplein (€ 1,1 mln.) bedraagt het saldo € 2,4 mln. negatief. Het negatieve resultaat wordt gedekt uit het eigen vermogen. Het negatief resultaat komt voort uit aanvullende budgetten voor knelpunten op enkele onderwijslocaties (€ 0,3 mln.) en de uitgaven in verband met de in het jaarplan genoemde strategische speerpunten Expertise, Expertisecentrum, en Bedding D/SH en TOS (€ 3,5 mln.)

Om de strategie, gericht op expertise, expertisecentrum en bedding TOS/SH, succesvol ten uitvoer te brengen, zijn de komende jaren additionele middelen nodig die niet uit de lopende jaarinkomsten kunnen worden gedekt. Op basis van het meerjarensценario wordt verwacht dat in de jaren 2017 tot en met 2019 sprake is van een gecumuleerd gepland tekort van € 8,5 mln. Het negatieve saldo over deze drie jaren wordt gedeeltelijk gedekt uit de opbrengst van de financiële baten en lasten (€ 0,84 mln.), de opbrengst uit verkoop van grond aan het Ammanplein in Rotterdam (€ 1,1 mln.) en de aanwending van de algemene reserve (€ 6,56 mln.).

De inzet van extra middelen is financieel verantwoord: de solvabiliteitsratio ligt geconsolideerd ruim boven de 50% (variërend tussen de 70 en 73%). Op basis van de meerjarenbegroting 2018-2021 (investeringen, exploitatie en onderhoudsvoorziening) is een geprognosticeerde balans samengesteld (tabel 7). In de balans wordt uitgegaan van gelijkblijvende vorderingen, voorraden en schulden.

Aanvullend hierop ziet dit overzicht voor uitsluitend Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep er als volgt uit:

Tabel 6 Meerjarenbegroting Onderwijs 2018-2021 (in € en realisatie 2017)

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
BATEN					
Subsidies OCW	78.902.734	84.378.936	84.517.251	84.097.227	83.462.171
Inkomensoverdrachten	0	-6.036.412	-5.286.412	-4.536.412	-4.036.412
Opbrengsten ZvW-behandeling	0	0	0	0	0
Opbrengsten ZvW- Audiologie	0	0	0	0	0
Subsidies Gemeenten en overige	383.232	307.272	307.272	307.272	307.272
Overige baten	1.979.080	1.635.833	1.635.833	1.635.833	1.635.833
SOM BATEN	81.265.046	80.285.629	81.173.944	81.503.919	81.368.863
LASTEN					
Loonkosten	56.607.618	60.482.607	60.791.112	61.007.112	61.232.112
Overige Personeelkosten	5.609.613	4.100.636	4.225.636	4.264.612	4.264.612
Afschrijvingen	1.478.367	1.229.277	1.229.277	1.229.277	1.229.277
Huisvesting	4.301.319	4.194.328	4.194.328	4.194.328	4.194.328
Administratie en beheerslasten	10.154.466	112.832	112.832	112.832	112.832
Inventaris, apparaat en middelen	1.963.854	2.404.361	2.404.361	2.404.361	2.204.361
Overige lasten	718.107	8.141.398	8.216.398	8.291.397	8.131.341
SOM LASTEN	80.833.344	80.665.439	81.173.944	81.503.919	81.368.863
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	431.702	-379.810	0	0	0
Saldo bijzondere baten en lasten	0	0	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	45.487	80.000	80.000	80.000	80.000
Exploitatiesaldo	477.189	-299.810	80.000	80.000	80.000

Tabel 7 Geconsolideerde meerjarenbegroting (balans) 2018-2021 (in €) en realisatie 2017

	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
<i>Activa</i>					
Materiele vaste activa	16.053.553	16.860.022	16.539.053	16.068.084	15.447.114
Financiële vaste activa	9.612.383	11.578.125	11.578.125	11.578.125	11.578.125
Vorderingen	11.038.279	11.908.859	11.908.859	11.908.859	11.908.859
Liquide middelen	15.965.060	14.417.233	12.855.311	12.995.691	14.077.870
	52.669.275	54.764.239	52.881.348	52.550.758	53.011.969
<i>Passiva</i>					
Eigen vermogen	41.375.560	39.085.029	36.865.028	37.165.028	37.475.029
Voorziening groot onderhoud	467.281	708.766	1.045.876	415.286	566.496
Overige voorzieningen	455.056	475.921	475.921	475.921	475.921
Schulden	10.371.378	14.494.523	14.494.523	14.494.523	14.494.523
	52.669.275	54.764.239	52.881.348	52.550.758	53.011.969

Zoals uit het overzicht blijkt, neemt in het meerjarencenario het eigen vermogen af als gevolg van de inzet van reserves. De ratio's zijn voldoende om financiële continuïteit te waarborgen. De balansposities 2018-2021 zijn bepaald vanuit de oorspronkelijke meerjarenbegroting 2017. Omdat de realisatie 2017 gunstiger was dan begroot zal het effect hiervan leiden tot betere balansposities dan in tabel 8 genoemd.

Aanvullend hierop zit dit overzicht voor uitsluitend Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep er als volgt uit:

Tabel 8 Meerjarenbegroting Onderwijs (balans) 2018-2021 (in €) en realisatie 2017

	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
<i>Activa</i>					
Materiele vaste activa	5.578.534	6.723.527	6.950.810	7.028.093	6.955.375
Financiële vaste activa	2.312.968	3.580.947	3.580.947	3.580.947	3.580.947
Vorderingen	6.284.039	8.049.689	8.049.689	8.049.689	8.049.689
Liquide middelen	7.644.095	4.812.172	5.001.999	4.374.126	4.678.054
	21.819.636	23.166.335	23.583.445	23.032.855	23.264.065
<i>Passiva</i>					
Eigen vermogen	13.454.779	14.417.591	14.497.591	14.577.591	14.657.591
Voorziening groot onderhoud	454.702	708.766	1.045.876	415.286	566.496
Overige voorzieningen	402.795	443.695	443.695	443.695	443.695
Schulden	7.507.360	7.596.283	7.596.283	7.596.283	7.596.283
	21.819.636	23.166.335	23.583.445	23.032.855	23.264.065

De ratio's zijn voldoende om financiële continuïteit te waarborgen. De balansposities 2018-2021 zijn bepaald vanuit de oorspronkelijke meerjarenbegroting 2017. Omdat de realisatie 2017 gunstiger was dan begroot zal het effect hiervan leiden tot betere balansposities dan in tabel 9 genoemd.

In tabel 10 is de werkelijke personeelsformatie in fte voor 2017 (bezetting 2017) alsmede de verwachting van het aantal fte's in de periode 2018 tot en met 2021 opgenomen. Op groepsniveau wordt gebruikgemaakt van de verhouding management (bestuur, directie, teamleiders), primair proces (functies met een directe cliëntrelatie) en ondersteuning (indirecte of geen cliëntrelatie)

Tabel 9 Personeelsformatie Koninklijke Auris Groep in fte 2017-2021 excl. payroll

	2017	2018	2019	2020	2021
Management	74,03	71,36	72,28	71,46	70,77
Ondersteuning	122,67	131,97	133,68	132,16	130,88
Primair proces	912,30	1.014,62	1.027,72	1.016,05	1.006,19
Totaal	1.109,00	1.217,96	1.233,68	1.219,67	1.207,84

Voor Onderwijs is daarnaast een verdeling gehanteerd naar directie, onderwijzend personeel (OP) en overig onderwijsondersteunend personeel (OOP).

Tabel 10 Personeelsformatie Stichting Onderwijs in fte 2017-2021 excl. payroll

	2017	2018	2019	2020	2021
DIR	58,56	63,45	54,27	63,54	62,92
OP	502,56	544,56	551,59	545,33	540,04
OCP	313,75	339,97	344,35	340,44	337,14
Totaal	874,86	947,98	950,21	949,31	940,10

Bron: Raet rapportage bezetting over jaar 2017, gecombineerd met formatiebegroting 2018

Bij de schoollocaties wordt een afname van de formatie verwacht vanaf 2020 als gevolg van een verwachte vermindering van het aantal leerlingen.

Een andere belangrijke ontwikkeling is dat de inkomensoverdrachten aan reguliere scholen verder teruglopen voor lichte/medium arrangementen door het inbrengen van Auris expertise. Tot 2020 zal de formatie, uitgaande van een geleidelijke toename van extra inzet van Auris expertise, ca 8 fte per jaar groeien.

Bij de Stichting Zorg is € 0,8 mln. extra zorgbudget ten opzichte van 2017. Het resulteert in uitbreiding met 18,7 fte naar 193 fte in 2018, ingezet op enkele nieuwe behandelgroepen en ambulante behandeling. Op langere termijn is door toenemende druk op de financiering de situatie meer onzeker. Auris doet er, uitgaande van een stabiele vraag, alles aan de bestaande volumes en kwaliteit in stand te houden. Dit laatste lijkt aan de hand van de aanmeldingen ook in de toekomst voldoende geborgd. Vooralsnog staat de formatie van Zorg niet onder druk.

Risicobeheersing Auris

Binnen Auris wordt op vele fronten gewerkt aan risicobeheersing. Denk daarbij aan het plannen en uitvoeren van (grotere) projecten, de beheersing van operationele risico's in de AO-zorg en de risicobeheersing van de kwaliteit van zorg en onderwijs (kwaliteitsmanagement en risicobeheersing).

In 2017 is het integraal risicomanagement concreet aangepakt. Daarbij is het volgende ten uitvoer gebracht:

1. Het opstellen van het beleid voor risicobeheersing.
2. Het identificeren van risico's en benoemen van beheersmaatregelen op de hoogst ingeschatte risico's.
3. Ontwerp voor inbedding in de P&C-cyclus.

Auris voert het integraal risicomanagement geleidelijk in. De reeds bestaande praktijk van identificeren en benoemen wordt planmatiger onder de aandacht van het lijnmanagement gebracht middels de planning en verantwoordingsgesprekken.

De bestaande praktijk in 2017 is dat de strategische financiële risico's en bijbehorende beheersmaatregelen via het proces van het jaarplan in beeld worden gebracht. Dat wordt minimaal jaarlijks geactualiseerd.

Auris voorziet een aantal strategische financiële risico's

1. Leerlingaantallen

De budgetfinanciering is gebaseerd op de leerlingtelling per 1 oktober 2011. Slechts een klein deel van de bekostiging van de intensief begeleide leerlingen wordt op leerlingaantallen gebaseerd. Het risico van een veranderende samenstelling tussen de aantallen per arrangementsoort stelt de organisatie voor de opgave om de onderwijskundige bedrijfsvoering hierop in te richten. Gedurende het jaar wordt de ontwikkeling van de leerlingaantallen gemonitord, wordt ingezet op tijdig herarrangeren van leerlingen en wordt er een knelpuntenbudget aangehouden om op tussentijdse fluctuaties in te springen.

Op 1 oktober 2011 telden de scholen van Auris 2.857 leerlingen met een intensief arrangement en 2.624 leerlingen met een licht/medium arrangement. Op 1 oktober 2017 bedroegen deze aantallen respectievelijk 2.771 leerlingen en 3.256 leerlingen². Het aantal leerlingen op de scholen van Auris (intensieve arrangementen) is met 86 leerlingen gedaald en er zijn 632 leerlingen meer met een licht/medium arrangement (ambulante begeleiding). Het risico van stijgende leerlingaantallen op de scholen en de verhouding tussen de aantallen per arrangement stelt de organisatie voor de opgave om de onderwijskundige bedrijfsvoering hierop in te richten. Ontwikkeling in de komende jaren zijn moeilijk in te schatten, omdat het aantal leerlingen voor cluster 2 geen gelijke tred houdt met de demografische ontwikkelingen. Ondanks de stijging van het aantal leerlingen met een intensief arrangement in het so in 2017 is de verwachting dat dit aantal in de komende vier jaar weer zal afnemen met ca 3,2%.

Het aantal leerlingen met een intensief arrangement in het vso zal met ca 12% afnemen ten opzichte van 1 oktober 2017, waarbij de afname naar verwachting voornamelijk plaatsvindt op het Auris College Rotterdam.

Tabel 11 Ontwikkeling leerlingaantallen

Onderwijs type	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021
Intensief so	2.444	2.452	2.411	2.371	2.366
Intensief vso	327	317	297	287	287
Licht/medium	3.256	3.317	3.369	3.397	3.397
Totaal	6.027	6.086	6.077	6.055	6.050

Bron: leerlingprognose bestuursformatieplan 2017-2021³

2. Overheveling middelen licht/medium

In verband met de stijging van eigen inzet door de ambulante diensten Auris worden de inkomensoverdrachten (oud LGF schooldeel) teruggedrongen en de aanwending naar de regio's vergroot. Naar verwachting zal de inkomensoverdracht naar reguliere scholen in 2018 verder worden afgebouwd. Deze verwachting is gebaseerd op:

- 1) een trendanalyse van de historische overgemaakte bedragen aan de reguliere scholen; en
- 2) inschattingen vanuit de regio's van de eigen inzet op schooldelen voor 2018.

Rekening houdend met deze gegevens is een marge ingecalculeerd om aan de betalingen van reguliere scholen te kunnen voldoen.

3. Investerings

De investeringen in huisvesting Onderwijs kennen een hogere onzekerheidsgraad doordat enerzijds het strategische huisvestingsbeleid van Auris nog in ontwikkeling is en anderzijds voortdurend wisselwerking plaatsvindt met gemeenten over financiering van functieverbeterende maatregelen op het gebied van huisvesting. Door het huisvestingsbeleid verder expliciet te maken in 2018 wordt het (financieel) plannen aangescherpt.

4. Druk op financiering behandeling zintuiglijk gehandicapten

Het jaar 2017 is het eerste jaar waarin er voor zintuiglijk gehandicaptenzorg niet is ingekocht in representatie, maar via onderhandelingen met zes inkoopkoepels. Dit heeft geresulteerd in zes deelomzetplafonds in plaats van

² De leerlingtelling is gecorrigeerd op het historisch verloop in verband met overdracht Auris College Utrecht/Kentalis Rotsoord

³ In de cijfers is Rotsoord (so) meegenomen en Auris college Utrecht buiten beschouwing gelaten

één totaalomzetplafond. Het risico van over- en onderschrijding van het omzetplafond is hierdoor toegenomen. Bij twee zorgverzekeraars is er sprake van overschrijding van het deelomzetplafond 2017. Auris is hierover het gesprek aangegaan, wat geleid heeft tot verhoging van één deelomzetplafond.

In de regio's Midden en Noordwest zijn in 2018 beperkte groei(mogelijkheden) aan de orde. In de andere twee regio's is sprake van stabilisatie. Het omzetplafond groeit per 2018 met 6,83% ten opzichte van het oorspronkelijke omzetplafond in 2017. De spanning tussen groeimogelijkheden en productieafspraken vraagt naar verwachting keuzes in de dienstverlening en toenemende sturing op productieafspraken.

5. Zorgprogrammering en toewerken naar nieuwe bekostigingsvorm zintuiglijk gehandicaptenzorg

De financiering van de ZG-zorg gaat per 2020 veranderen. Auris volgt alle ontwikkelingen op de voet en bereidt zich hierop tijdig voor. In dit kader zijn onder andere in 2017 de ontwikkelde zorgprogramma's inclusief verplichte registratie van de kenmerken en factoren van de cliënten systeemtechnisch en organisatorisch succesvol geïmplementeerd.

Tevens heeft Auris tijdig voldaan aan de verplichte aanlevering van de geanonimiseerde cliëntprofielen, kenmerken en factoren van de cliënten en productiegegevens aan de NZa in het kader van het toewerken naar de nieuwe wijze van bekostiging.

Auris werkt toe naar een intern kostprijsmodel om de grip op de kosten te vergroten.

6. Prestatiebekostiging audiologische zorg

Voor 2018 is in de contractering ingezet op behoud van budget (inclusief de in 2017 toegekende budgetstijging van € 0,5 mln.). Dit doel is behaald, er is sprake van een lichte toename van de middelen (+0.95%). Een van de (grotere) zorgverzekeraars waarmee Auris afspraken heeft, CZ, constateert dat Auris een gemiddeld 'dure' productie heeft ten opzichte van andere audiologische centra (specifiek bij volwassen cliënten met een gehoorvraag). Dit zet druk op de afspraak 2018 voor deze verzekeraar. De verwachting is dat het budget de komende jaren niet of nauwelijks zal stijgen. Overproductie komt dan dus voor eigen rekening en is, in tegenstelling tot Zvw-behandeling, lastig uit de bestaande tarieven te dekken. Auris zet daarom in op scherpe monitoring en actieve terugkoppeling met verzekeraars.

7. Gebrek aan flexibiliteit op personele inzet

Door stijgende leerlingaantallen, meer eigen inzet op licht/medium arrangementen en aanhoudende vraag op de behandelingen is er behoefte aan meer personele inzet. De natuurlijke neiging is om dit zoveel mogelijk in vaste formatie te vertalen om de continuïteit van de dienstverlening zoveel mogelijk te borgen. Gezien de druk die daarmee ontstaat voor de langere termijn (denk aan ruimte voor materiële investeringen en ontwikkelruimte) vergt dit de komende jaren een scherpe keuze in de balans tussen vast en flexibel inzetbaar personeel.

8. Verhoging verzuimvervangings

Elk procent dat het ziekteverzuim stijgt betekent een hogere salarislast van ca € 0,7 mln. In de begroting 2017 is rekening gehouden met ziekteverzuim, afgestemd op de karakteristieken per regio. Verwacht wordt dat dit in de breedte toereikend is.

Treasurybeleid

In 2017 heeft Auris gehandeld volgens het in december 2016 vastgestelde Financieel Statuut en Treasury Reglement. Het Financieel Statuut en het Treasury Reglement zijn geactualiseerd op basis van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 en aangescherpt op de organisatorische omzettingen.

Het Statuut en Reglement bevatten de grondslagen van het treasurybeleid van de Koninklijke Auris Groep. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de risicobeheersing binnen de Stichting Koninklijke Auris Groep. In het Managementreglement en de Procuratieregeling zijn de bevoegdheden van de directeuren geregeld met betrekking tot het aangaan van verplichtingen. Er zijn geen bevoegdheden voor het aangaan van verplichtingen aan andere functionarissen verleend.

De Raad van Bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het gevoerde treasurybeleid in de jaarrekening. De bevoegdheid tot het aangaan van externe verplichtingen op het gebied van treasury is, conform

de Procuratieregeling van Auris, voorbehouden aan de Raad van Bestuur. De uitvoering van het treasurybeleid valt onder de verantwoordelijkheid van de directeur AOD.

De accountant toetst op de naleving van het Treasury Statuut. Voor 2017 is er geen aanleiding te veronderstellen dat de risicobeheersings- en controlemaatregelen niet naar behoren hebben gefunctioneerd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is erop gericht om het vermogen van de Koninklijke Auris Groep veilig te laten renderen ten behoeve van de langetermijndoelstellingen van de organisatie. De beleggingen zijn volledig ondergebracht bij de ABN AMRO. Een kleine portefeuille die bij een fusie is overgenomen, is ondergebracht bij Robeco. Er is gekozen voor defensieve en duurzame beleggingen. Aan de eisen die de overheid stelt met betrekking tot de beleggingen van publieke middelen (ratings, beleggingsvormen, etc.) wordt voldaan door een deel van het vermogen te beleggen in obligaties.

Per 1 januari 2017 is sprake van splitsing van het eigen vermogen en de beleggingen binnen de Koninklijke Auris Groep. Vermogen met een herkenbare oorsprong uit onderwijsmiddelen is overgeheveld naar de Stichting Onderwijs, het overige deel is in de Stichting Auris opgenomen. De waarde van de portefeuille die is overgegaan bedraagt € 4.087.778, dit is conform de waarde en grondslag die de portefeuille had op 31 december 2016. Aan (stock)dividenden en couponrentes is in 2017 € 213.878 ontvangen. Het koersresultaat over alle effecten bedraagt in 2017 € 277.159. Dit resultaat is deels toegevoegd aan de bestemmingsreserve koersverschillen, die ultimo 2017 uitkomt op € 2.501.804. De bestemmingsreserve koersverschillen is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen (inclusief onroerend goed) plus 10% van de waarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar. Indien dit maximum niet was gehanteerd, dan zou de bestemmingsreserve koersverschillen per 31 december 2017 € 3.300.588 zijn.

Per saldo komt het totale beleggingsresultaat uit op € 499.720. Het totaal rendement ten opzichte van de beurswaarde op 1 januari 2017, exclusief liquiditeiten, bedraagt 2,3%. Het beleggingsresultaat was in 2017 begroot op € 250.000.

De waarde en samenstelling van de portefeuille per eind 2017 vergeleken met de stand per eind 2016 is hieronder opgenomen. Verder is de ontwikkeling van de portefeuille nader uitgewerkt.

Tabel 12 Overzicht effecten (in €) en ontwikkeling vermogensportefeuille

Overzicht effecten Stichting Koninklijke Auris Groep geconsolideerd					Jaar:		2017
	Beleid	Stand 31/12	Stand 1/1	Gemiddeld	In % 31/12	In % 1/1	In % Gem.
Obligaties Onderwijs	10-55%	2.312.969	4.576.380	3.449.347	10%	21%	16%
Obligaties Overig	10-55%	1.137.154	1.143.756	1.140.455	5%	5%	5%
Aandelen	20-70%	5.805.642	6.486.125	6.145.883	26%	30%	28%
Alternatieve beleggingen	0-30%	356.618	376.864	359.290	2%	2%	2%
Totaal effecten		9.612.383	12.583.125	11.094.975			
Vermogensliquiditeiten publiek	0-5%	5.855.329	3.785.367	4.820.348	26%	17%	22%
Vermogensliquiditeiten privaat	0-5%	6.710.181	5.556.032	6.133.107	30%	25%	28%
Totaal vermogenspositie		22.177.893	21.924.524	22.048.430			

**Overzicht ontwikkeling vermogensportefeuille
geconsolideerd**

	Gemiddelde waarde	Coupon- rente en dividend	Koersresul- taat aan- en verkoop	Koers- resultaat	Totaal opbrengst	Rende- ment
Obligaties Onderwijs	3.449.347	44.125	(29.636)	(26.964)	(12.475)	(0,4%)
Obligaties Overig	1.140.455	11.250	-	(6.602)	4.648	0,4%
Aandelen	6.145.883	158.503	30.772	314.532	503.807	8,2%
Alternatieve beleggingen	359.290	-	-	(4.943)	3.740	1,0%
Vermogensliquiditeiten publiek	4.820.348	-	-	-	-	-
Vermogensliquiditeiten privaat	6.133.107	-	-	-	-	-
Totaal vermogenspositie	22.048.430	213.878	1.136	276.023	499.720	2,3%

Totaal koersresultaat

277.159

Kostenverdeling

De kostenverdeling van de algemene kosten van de Stichting Koninklijke Auris Groep naar de diverse geldstromen is van toepassing op de toedeling van de kosten van de Stichting Auris naar de Stichtingen Onderwijs en Zorg. Via de kostenverdeling worden de gemeenschappelijke kosten zodanig toegerekend aan de te onderscheiden geldstromen dat er bij de stichtingen Onderwijs en Zorg een getrouw beeld per stichting ontstaat. Dit is nodig uit oogpunt van rechtmatigheid van de uitgaven op de te onderscheiden geldstromen, maar ook om inzicht te hebben in de 'kosten per product' is het van belang.

De kosten van de Stichting Koninklijke Auris Groep betreffen de apparaatskosten en de gezamenlijke kosten. Met gezamenlijke kosten worden die kosten bedoeld die om reden van efficiency rechtstreeks op collectief niveau worden geboekt. Het gaat onder andere om accountantskosten, kosten administratiekantoor, bezoldiging Raad van Bestuur en kosten ICT-werkplekken. Ook kosten van gezamenlijke projecten komen ten laste van de Stichting Auris.

Voor deze kosten is de volgende verdeling gehanteerd:

- 85% ten laste van de Stichting Onderwijs;
- 15% ten laste van de Stichting Zorg.

Waar de kosten direct verband houden met de juiste geldstroom, zijn deze ook rechtstreeks toegerekend aan deze geldstroom en niet in de verdeling meegenomen.

4 Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

4.1 Algemeen

Auris verzorgt speciaal onderwijs aan leerlingen met een cluster 2 arrangement. Dit zijn leerlingen van drie tot twintig jaar met een auditieve en/of communicatieve beperking, als gevolg van doof- of slechthorendheid, of ernstige spraak- en/of taalproblemen. Auris heeft elf speciale scholen voor leerlingen tot twaalf jaar (so) en drie scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (vso). De vso-scholen bieden leerlingen de mogelijkheid om een opleiding te volgen gericht op arbeid of op vervolgonderwijs. Dit in de vorm van de praktijkroute of het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo).

Daarnaast biedt Auris ambulante dienstverlening. Een flexibele vorm van dienstverlening die leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking extra ondersteuning biedt in het regulier onderwijs. De reguliere basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs zijn partner en klant binnen deze vorm van dienstverlening. Een ambulant begeleider bezoekt de school en geeft begeleiding aan de leerkracht en de leerling. Dit kan bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan de klas, of de leerkracht te ondersteunen en advies te geven over speciaal lesmateriaal.

Tabel 13 Overzicht leerlingaantallen

Onderwijs type	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
Intensief so	2.471	2.420	2.370	2.271	2.444
Intensief vso	619	604	552	470	327
Licht/medium	2.746	2.811	2.962	3.023	3.256
Totaal	5.836	5.835	5.884	5.764	6.027

De telling is historisch gecorrigeerd; leerlingen van het Auris College Utrecht zijn niet meer meegeteld, wel de leerlingen van het so Rotsoord.

Op 1 oktober 2017 is een stijging van het aantal leerlingen te zien ten opzichte van 1 oktober 2016, zowel bij de intensieve als bij de licht/medium arrangementen. Hierdoor zijn de tarieven per leerling onder druk komen te staan. De verwachting is dat het aantal leerlingen zowel bij het so als het vso de komende jaren zal afnemen, dit in tegenstelling tot de ontwikkeling bij de Ambulante Dienstverlening waar een lichte groei van het aantal leerlingen wordt verwacht. Er wordt ingezet op aanscherping van monitoring gedurende het jaar en versterking van de doorstroom van leerlingen.

4.2 Financiën

De hiernavolgende overzichten betreffen de balans en het exploitatieoverzicht van de Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep, die in de consolidatie van de Koninklijke Auris Groep zijn opgenomen. Voor de Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep wordt een aparte jaarrekening opgesteld.

Tabel 14 Balans Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (in € na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)	2017	2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	5.578.534	5.246.816
Financiële vaste activa (2)	2.312.968	497.947
	<u>7.891.502</u>	<u>5.744.763</u>
Vlottende activa		
Vorderingen (3)	6.284.039	12.137.689
Liquide middelen (4)	7.644.095	3.715.188
	<u>13.928.134</u>	<u>15.852.877</u>
Totaal activa	<u>21.819.636</u>	<u>21.597.640</u>

P a s s i v a

(in euro's)	2017	2016
Eigen vermogen (5)	13.454.779	12.977.590
Voorzieningen (6)	857.497	1.023.767
Kortlopende schulden (7)	7.507.360	7.596.283
Totaal passiva	<u>21.819.636</u>	<u>21.597.640</u>

De financiële positie van de Stichting Onderwijs is ten opzichte van 2016 zo goed als gelijk gebleven. De liquiditeit neemt af ten opzichte van vorig jaar, de solvabiliteit stijgt licht. Stichting Onderwijs kan op basis van de kengetallen nog steeds als gezond worden gekwalificeerd.

De vlottende activa namen af met € 2 mln. De belangrijkste oorzaak hiervan is de afname van de rekening-courant verhouding met de Koninklijke Auris Groep. Daarmee staat ook de stijging van € 2 mln. van de financiële vaste activa in verband. De obligaties gehouden ten behoeve van Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep zijn begin dit jaar in deze stichting verantwoord (daarvoor in Stichting Koninklijke Auris Groep).

De post voorzieningen neemt af met € 0,2 mln. ten opzichte van 2016 als gevolg van een lagere voorziening onderhoud.

Tabel 15 Exploitatie Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (in €)

Baten	2017	Begroting 2017	2016
Rijksbijdragen (8)	78.902.734	74.764.106	72.593.035
Overige overheidsbijdragen en -subsidies (9)	383.232	294.342	543.506
Overige baten (10)	1.979.080	1.951.102	1.830.399
Totaal baten	81.265.046	77.009.550	74.966.940
Personeelslasten (11)	62.217.231	60.419.883	58.451.172
Afschrijvingen (12)	1.478.367	1.179.370	1.421.031
Huisvestingslasten (13)	4.301.319	3.876.554	4.188.344
Overige lasten (14)	12.836.427	11.533.743	11.460.984
Totaal lasten	80.833.344	77.009.550	75.521.531
Saldo baten en lasten	431.702	-	(554.591)
Financiële baten en lasten (15)	45.487	-	59.273
Totaal resultaat	477.189	-	(495.318)

Het exploitatieresultaat van de Stichting Onderwijs was voor 2017 begroot op € 0. De totale baten waren € 6 mln. hoger dan in 2016 en € 4,3 mln. hoger dan begroot. Belangrijkste oorzaak van de afwijking ten opzichte van de begroting was de hogere rijksbijdrage.

De hogere rijksbijdrage ten opzichte van de begroting betrof een tweetal loonsverhogingen cao-PO die niet in de begroting waren opgenomen en door meer inzet eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen dan begroot.

De totale lasten waren voor het jaar 2017 begroot op € 77,0 mln. De werkelijke totale lasten bedragen € 80,8 mln. en zijn daarmee ca. € 3,8 mln. hoger dan begroot. De personele lasten liggen € 1,8 mln. hoger dan begroot, voornamelijk door een hogere realisatie van formatie en de hiervoor genoemde loonsverhogingen.

De huisvestingslasten waren € 0,4 mln. hoger dan begroot als gevolg van verhuizingen en daarmee gepaard gaande advieskosten en hogere onderhoudskosten.

De gerealiseerde afschrijvingslasten zijn € 0,3 mln. hoger dan begroot.

Tabel 16 Kengetallen Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

	2017	2016
Liquiditeit (kortlopende activa/kortlopende passiva)	1,9	2,1
Solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)	0,62	0,60

Gedurende het boekjaar zijn de waarden van de kengetallen ten opzichte van het voorgaande jaar nauwelijks gewijzigd. De financiële positie van de Stichting Onderwijs is gezond te noemen.

Resultaatverdeling en vermogen

Voorgesteld wordt om bijna het volledige jaarresultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Deze komt daarmee ultimo 2017 uit op € 13,5 mln. De Raad van Bestuur heeft ten aanzien van het eigen vermogen geen specifieke bestemmingen bepaald, met uitzondering van de bestemmingsreserve koersverschillen.

5 Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

5.1 Algemeen

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep behoort tot de Koninklijke Auris Groep. In de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep zijn alle zorgactiviteiten van de Koninklijke Auris Groep ondergebracht en de stichting heeft zich in deze hoedanigheid dan ook aan de Zorgbrede Governance Code (2017) gecommitteerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft als doel het verlenen van zorg aan, het begeleiden van en het doen van onderzoek voor auditief en/of communicatief beperkten en het verrichten van alle handelingen die daarmee in de ruimste zin van het woord verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. In de stichting zijn alle zorgactiviteiten van de Koninklijke Auris Groep ondergebracht. Deze activiteiten worden grotendeels gefinancierd vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw).

5.2 Financiën

De hiernavolgende overzichten betreffen de balans en het exploitatieoverzicht van de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep, die in de consolidatie van de Koninklijke Auris Groep zijn opgenomen. Voor de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep wordt een aparte jaarrekening opgesteld.

Tabel 17 Balans Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in € na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2017	2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	636.637	594.751
	636.637	594.751
Vlottende activa		
Vorderingen (2)	5.137.927	3.551.262
Liquide middelen (3)	816.575	836.535
	5.954.502	4.387.797
Totaal activa	6.591.139	4.982.548

Tabel 17 Balans Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in € na voorgestelde resultaatbestemming) vervolg

P a s s i v a

(in euro's)	2017	2016
Bestemmingsfondsen	3.476.051	3.047.251
Algemene reserve	(306.874)	(306.874)
Eigen vermogen (4)	3.169.177	2.740.377
Voorzieningen (5)	40.571	28.515
Vlottende passiva (ten hoogste 1 jaar)		
Kortlopende schulden (6)	3.381.391	2.213.656
	<u>3.381.391</u>	<u>2.213.656</u>
Totaal passiva	6.591.139	4.982.548

De vorderingen zijn toegenomen met € 1,6 mln. ten opzichte van 2016. De kortlopende schulden zijn toegenomen met € 1,2 mln. ten opzichte van 2016. Deze wijzigingen hangen met elkaar samen. De rekening-courant verhouding met Auris is een deel van de verklaring (van € 0,5 mln. vordering ultimo 2016 naar € 2,0 mln. schuld ultimo 2017). Daarnaast hebben de balansposten samenhangend met behandelen ZG en audiologie hier effect op.

Tabel 18 Exploitatie Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in €)

	2017	Begroting 2017	2016
Opbrengsten behandelen Zvw (7)	11.274.961	11.114.301	10.956.805
Opbrengsten adviezen en onderzoek (8)	3.634.408	3.852.185	3.496.681
Subsidies (9)	127.524	120.000	137.713
Overige bedrijfsopbrengsten (10)	180.680	102.888	243.188
Totaal bedrijfsopbrengsten	15.217.573	15.189.374	14.834.387
Personeelslasten (11)	10.925.591	11.595.661	9.913.554
Afschrijvingen (12)	185.268	179.358	193.736
Overige lasten (13)	3.679.559	3.414.355	3.713.037
Totaal bedrijfslasten	14.790.418	15.189.374	13.820.327
Bedrijfsresultaat	427.155	-	1.014.060
Financiële baten en lasten (14)	1.645	-	1.373
Resultaat	428.800	-	1.015.433

De totale baten in 2017 bedroegen € 15,2 mln., dat is gelijk aan de begroting 2017 en iets hoger dan realisatie 2016. De opbrengsten behandelenzorg Zvw waren 0,2 mln. boven het niveau van de begroting. De opbrengst adviezen en onderzoek (Audiologie) ligt iets onder het niveau van de begroting (€ 0,2 mln.).

Opbrengsten behandelenzorg Zvw (voorheen AWBZ)

Binnen de functie behandelenzorg worden producten en diensten geleverd op het gebied van ambulante behandeling, behandelgroepen, trainingen en cursussen. De activiteiten zijn voornamelijk, maar niet uitsluitend, gericht op kinderen tot achttien jaar.

Met ingang van 1 januari 2017 vindt de behandeling van de Zvw volledig volgens de uitgangspunten van de Zvw plaats, in de overgangsfase 2015 en 2016 werd nog gewerkt via de uitgangspunten van de AWBZ

In 2017 is met zes verschillende zorgkoepels een contract gesloten, terwijl in 2016 uitsluitend een contract met Zilveren Kruis was afgesloten. Zilveren Kruis trad als representerend verzekeraar namens de andere verzekeraars op. Declaraties worden, zowel in 2017 als in 2016, bij de afzonderlijke zorgverzekeraars ingediend. De gerealiseerde behandelenzorgproductie voor het jaar 2017 bedraagt 103.788 uur (2016: 104.250). Door de zorgverzekeraar werd 99.856 uur toegekend.

Opbrengsten adviezen en onderzoek

Tabel 19 Overzicht Audiologische Producten 2014-2017

	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017
Gestarte AP's	5.518	6.222	6.387	6.491
Waarde gestarte AP's	€ 2.956.023	€ 2.988.770	€ 3.397.580	€ 3.566.092
Toename waarde vorig jaar	€ 125.535	€ 157.893	€ 99.101	€ 68.316
Te verrekenen AP's 2012	€ 15.855	-	-	-
Te verrekenen AP's 2013	€ 423.480	-	-	-
Te verrekenen AP's 2014	€ 312.038	-	-	-
	€ 3.832.931	€ 3.146.663	€ 3.496.681	€ 3.634.408

Er zijn in 2017 6.491 AP's gestart. De productie in aantallen gestarte AP's is daarmee 1,6% hoger dan in 2016. De toename van het onderhanden werk in de maanden januari-december 2017 bedraagt € 68.316. Dit betreft de AP's die in 2016 zijn gestart en die per eind 2016 nog niet waren afgesloten. Daarmee komt de totale waarde van de in 2017 gerealiseerde opbrengst op € 3.634.408. De 'reguliere' omzet is hoger dan 2016 als gevolg van een verhoging van de contractwaarde.

Overige baten

De overige baten hebben betrekking op de werkzaamheden ten behoeve van het CI-team van de Erasmus Universiteit. Daarnaast zijn in 2017 projectsubsidies ontvangen.

Lasten

De personeelskosten waren € 1,0 mln. hoger dan in 2016. Dit heeft met name te maken met personele uitbreidingen wegens de groei van behandelenzorgactiviteiten. De gemiddelde bezetting is van 156 in 2016 naar 172 fte in 2017 (met 16 fte) gestegen. In de begroting was uitgegaan van een grotere groei in fte (naar 175 fte).

De afschrijvingslasten waren zo goed als gelijk aan de lasten in 2016.

De overige bedrijfskosten zijn gelijk gebleven aan 2016 en zijn €0,3 miljoen hoger dan de begroting.

Het netto jaarresultaat komt uit op een bedrag van € 0,4 mln. positief.

Tabel 20 Kengetallen Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

	2017	2016
Liquiditeit (kortlopende activa/kortlopende passiva)	1,8	2,0
Solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)	0,48	0,55

Gedurende het boekjaar zijn de waardes van de kengetallen licht gedaald ten opzichte van het vorige jaar. De financiële positie van de Stichting Zorg is gezond te noemen.

6 Geconsolideerde jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

6.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2017

(na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2017	2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	16.053.553	16.235.029
Financiële vaste activa (2)	9.612.383	12.583.125
	<u>25.665.936</u>	<u>28.818.154</u>
Vlottende activa		
Vorderingen (3)	11.038.279	8.920.429
Liquide middelen (4)	15.965.060	14.828.533
	<u>27.003.339</u>	<u>23.748.962</u>
Totaal activa	<u>52.669.275</u>	<u>52.567.116</u>

P a s s i v a

(in euro's)

	2017	2016
Eigen vermogen		
Eigen vermogen	41.375.560	40.005.031
Groepsvermogen (5)	41.375.560	40.005.031
Voorzeningen (6)	922.337	1.055.993
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden (7)	10.371.378	11.506.092
	<u>10.371.378</u>	<u>11.506.092</u>
Totaal passiva	<u>52.669.275</u>	<u>52.567.116</u>

6.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017

(in euro's)

Baten	2017	Begroting 2017	2016
Rijksbijdragen (8)	78.902.734	74.764.106	72.593.035
Opbrengsten behandelzorg Zvw (9)	11.274.961	11.114.301	10.956.805
Opbrengsten adviezen en onderzoeken (10)	3.634.408	3.852.185	3.496.681
Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)	510.756	534.432	681.219
Overige baten (12)	1.496.625	1.279.468	1.663.558
Totaal baten	95.819.484	91.544.492	89.391.298
Personeelslasten (13)	79.794.268	77.126.590	73.300.015
Afschrijvingen (14)	2.265.603	1.845.024	2.047.568
Huisvestingslasten (15)	4.615.352	5.156.147	5.022.568
Overige lasten (16)	8.346.709	9.916.731	8.932.404
Totaal lasten	95.021.932	94.044.492	89.302.555
Saldo baten en lasten	797.552	(2.500.000)	88.743
Financiële baten en lasten (17)	572.977	250.000	536.823
Resultaat	1.370.529	(2.250.000)	625.566

6.3 Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2017

(in euro's)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	797.552	88.743
Aanpassingen voor:		
• afschrijvingen en waardeverminderingen	2.265.603	2.047.568
• correctie materiële vaste activa	(2.638)	-
• mutaties van voorzieningen	(133.656)	(324.710)
• mutaties van financiële vaste activa		(48.946)
Veranderingen in werkkapitaal:		
• afname debiteuren	(1.492.463)	(229.163)
• afname overlopende activa	(625.387)	1.752.782
• toename crediteuren	(960.177)	1.058.446
• toename overlopende passiva	(174.251)	1.166.146
	<u>(1.122.969)</u>	<u>5.422.123</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(325.417)	5.510.866
Ontvangen interest	<u>572.977</u>	<u>536.823</u>
	<u>572.977</u>	<u>536.823</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>247.560</u>	<u>6.047.689</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	(1.997.565)	(6.862.038)
Desinvesteringen in materiële vaste activa	95.663	-
Desinvesteringen in overige financiële activa	2.970.742	2.130.025
Inbreng Rotsoord	(179.873)	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>888.967</u>	<u>(4.732.013)</u>
Mutatie geldmiddelen	<u><u>1.136.527</u></u>	<u><u>1.315.676</u></u>
Stand geldmiddelen per 1 januari	14.828.533	13.512.857
Stand geldmiddelen per 31 december	<u>15.965.060</u>	<u>14.828.533</u>
Mutatie geldmiddelen	<u><u>1.136.527</u></u>	<u><u>1.315.676</u></u>

6.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

De stichting heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Op grond daarvan zijn de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's. De jaarrekening heeft betrekking op boekjaar 2017 dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Statutaire vestigingsplaats

De statutaire (en feitelijke) vestigingsplaats van de Stichting Koninklijke Auris Groep is Ammanplein 2 te Rotterdam. De stichting is geregistreerd onder KvK-nummer 41126554.

Doelstelling

De Koninklijke Auris Groep heeft tot doel het bieden van vraaggestuurd onderwijs, begeleiding en zorg aan auditief en/of communicatief beperkten en het verrichten van alle handelingen die hiermee in de ruimste zin des woords verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van Stichting Koninklijke Auris Groep en haar groepsmaatschappijen per 31 december van het boekjaar. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin direct of indirect beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend.

De groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van beslissende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

Het aandeel van derden in het eigen vermogen en in het resultaat is afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn:

- Stichting Koninklijke Auris Groep, Rotterdam
- Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep, Rotterdam
- Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep, Rotterdam

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur. De restwaarde van de materiële vaste activa wordt gesteld op nihil. Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

De materiële vaste activa worden als volgt afgeschreven:

- Op grond wordt niet afgeschreven.
- De gebouwen en verbouwingen op in eigendom zijnde panden worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van veertig jaar (indien woonbestemming in dertig jaar). Overige verbouwingen worden afgeschreven in tien jaar.
- De overige materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van drie tot tien jaar.

Financiële activa

Obligaties, aandelen en participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde per 31 december. Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde.

Vorraden

Kosten van aanschaf van papier, kantoorbenodigdheden e.d. worden in het jaar van aanschaf in de staat van baten en lasten opgenomen. Eventueel per balansdatum aanwezige voorraden papier en kantoorbenodigdheden worden gewaardeerd op nihil. Eventuele aanwezige overige voorraden op balansdatum worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde van de tegenprestatie. Vervolgverwerking vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met een eventueel hierop in mindering te brengen voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Ministerie van OCW

Onder deze post is het verschil opgenomen tussen het deel van de toegekende rijksbijdragen over het schooljaar 2017-2018 dat betrekking heeft op 2017 en de in 2017 ontvangen bedragen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders toegelicht.

Onderhoudsvoorziening

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud die voor rekening van de school komen, wordt een onderhoudsvoorziening gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

Voor de uren die door personeel zijn gespaard in het kader van de regeling spaarverlof is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de personeelskosten inclusief werkgeverslasten die samenhangen met het opgebouwde verlof van de betreffende werknemers. De kosten van opname van spaarverlof worden aan de voorziening onttrokken.

Jubileumvoorziening

In de jaarrekening is een voorziening gevormd voor jubileumgratificaties. Deze voorziening is bestemd om toekomstige uitkeringen in verband met jubilea van 25 en 40 dienstjaren te kunnen bekostigen. De voorziening is gebaseerd op ervaringscijfers en schattingen.

Pensioenen

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft voor haar werknemers toegezegd-pensioenregelingen. De werknemers die hiervoor in aanmerking komen, hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De pensioenregelingen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen ABP en PFZW. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP of PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Derhalve zijn de pensioenregelingen verwerkt als toegezegde-bijdrageregelingen en zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De dekkinggraad van ABP bedraagt per 31 december 2017 104,4% (2016: 96,6%). Voor PFZW bedroeg deze dekkinggraad 101,1% (2016: 90,1%). Deze dekkinggraad van deze pensioenregelingen is mogelijk aanleiding voor hogere pensioenpremie's in de komende jaren.

Schulden

Schulden worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde, vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Lasten en verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar en die vóór het opmaken van de jaarrekening bekend worden, worden opgenomen in de jaarrekening.

Personele lasten

De personele lasten zijn onderverdeeld in de categorieën: lonen en salarissen, sociale lasten, pensioenen en overige personele lasten. Onder de categorie lonen en salarissen zijn ook de onkostenvergoedingen (zoals verhuiskosten, reiskosten, telefoonkosten etc.) opgenomen.

De kosten van opname van ouderschapsverlof en BAPO komen ten laste van de staat van baten en lasten.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft Stichting Koninklijke Auris Groep zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd. Resultaten uit transacties met en tussen deelnemingen die tegen netto-vermogenswaarde gewaardeerd worden, worden proportioneel verantwoord. Resultaten uit transacties met en tussen deelnemingen die tegen kostprijs worden gewaardeerd, worden volledig verantwoord tenzij zij in wezen niet zijn gerealiseerd.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar.

Financiële kengetallen

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Solvabiliteit: eigen vermogen / balanstotaal

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

De rentabiliteit is berekend door het exploitatieresultaat te delen op de totale baten.

Kengetallen

(in euro's)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Solvabiliteit	0,79	0,76
Liquiditeit (current ratio)	2,60	2,06
Rentabiliteit	1,43%	0,70%

6.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Materiële vaste activa (1)

(in euro's)

	2017	2016
Gebouwen en verbouwingen	9.297.307	9.303.674
Andere vaste bedrijfsmiddelen	6.453.226	6.628.335
Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	303.020	303.020
	<u>16.053.553</u>	<u>16.235.029</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)

	Gebouwen en verbouw- ingen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2017	9.303.674	6.628.335	303.020	16.235.029
Investerings	637.144	1.360.421	-	1.997.565
Inbreng Rotsoord	-	179.873	-	179.873
Afstoting Auris College Utrecht	(27.563)	(30.603)	-	(58.166)
Desinvesteringen/buitengebruikstellingen	-	(37.497)	-	(37.497)
Correctie	1.262	1.376	-	2.638
Afschrijvingen	(617.210)	(1.648.679)	-	(2.265.889)
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>9.297.307</u>	<u>6.453.226</u>	<u>303.020</u>	<u>16.053.553</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2017	12.737.718	14.236.595	303.020	27.277.333
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 7	(3.434.044)	(7.608.260)	-	(11.042.304)
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>9.303.674</u>	<u>6.628.335</u>	<u>303.020</u>	<u>16.235.029</u>
Aanschafwaarde per 31 december 2017	13.291.630	15.825.269	303.020	29.419.919
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 7	(3.994.323)	(9.372.043)	-	(13.366.366)
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>9.297.307</u>	<u>6.453.226</u>	<u>303.020</u>	<u>16.053.553</u>

Een deel van de grond aan het Ammanplein in Rotterdam is beschikbaar voor verkoop. Met een projectontwikkelaar is een koopovereenkomst met ontbindende voorwaarde getekend. Levering zal, afhankelijk van de voortgang, in 2018 plaatsvinden.

Financiële vaste activa (2)

De samenstelling van de financiële vaste activa per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2017	2016
Effecten	9.612.383	12.583.125

De samenstelling van de *Effecten* per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2017	2016
Aandelen	6.162.262	6.853.644
Obligaties	3.450.121	5.729.481
	9.612.383	12.583.125

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	12.583.125	14.664.204
Investerings/aankopen/verstrekkingen	861.232	-
Desinvesteringen/verkoop/aflossingen	(4.148.732)	(2.169.671)
Koersresultaten effecten	316.758	88.592
Boekwaarde per 31 december	9.612.383	12.583.125

Vorderingen (3)

(in euro's)	2017	2016
Debiteuren	3.174.841	1.682.378
OCW/EZ	5.161.221	5.054.054
Overige vorderingen	2.193.291	1.981.684
Overlopende activa	508.926	202.313
	11.038.279	8.920.429

Op de post *Debiteuren* is een voorziening wegens oninbaarheid van € 99.881 in mindering gebracht (2016: € 220.000).

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake audiologie (adviezen en onderzoek)	1.882.762	1.484.875
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandelzorg zintuiglijk gehandicapten	62.631	-
Te vorderen dividendbelasting	28.707	105.034
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	46.108	66.432
Te verrekenen salarissen	6.670	5.336
Te ontvangen inzake inbreng Rotsoord	25.569	-
Overige vorderingen	140.844	320.007
	<u>2.193.291</u>	<u>1.981.684</u>

De post *Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake audiologie (adviezen en onderzoek)* en *Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandelzorg zintuiglijk gehandicapten* is bepaald op basis van met zorgverzekeraars afgesproken tarieven en de prestaties toe te rekenen aan het boekjaar. Facturatie voor 2016 heeft deels in 2017 plaatsgevonden, facturering 2017 zal deels in 2018 plaatsvinden.

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Nog te ontvangen rente	44.169	91.816
Vooruitbetaalde overige kosten	464.757	110.497
	<u>508.926</u>	<u>202.313</u>

Onder de *Overlopende activa* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (4)

(in euro's)	2017	2016
Kas	7.550	4.027
Bank	15.957.510	14.824.506
	<u>15.965.060</u>	<u>14.828.533</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep, met uitzondering van de onder de *Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen* opgenomen bankgaranties.

Groepsvermogen (5)

Voor de specificatie van het *Eigen vermogen* wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Voorzieningen (6)

(in euro's)

	2017	2016
Personeelsvoorzieningen	455.056	475.921
Onderhoudsvoorziening	467.281	580.072
	<u>922.337</u>	<u>1.055.993</u>

De opbouw van de post *Personeelsvoorzieningen* is als volgt:

(in euro's)

	2017	2016
Jubileumvoorziening	446.080	424.322
Voorziening spaarverlof	8.976	51.599
	<u>455.056</u>	<u>475.921</u>

Het verloop van de post *Personeelsvoorzieningen* is als volgt:

(in euro's)

	Jubileum- voor- ziening	Voor- ziening spaar- verlof	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2017	424.322	51.599	475.921
Dotaties	122.262	-	122.262
Onttrekkingen	(100.504)	-	(100.504)
Vrijval		(42.623)	(42.623)
	<u>446.080</u>	<u>8.976</u>	<u>455.056</u>
Boekwaarde per 31 december 2017	446.080	8.976	455.056
Waarvan:			
looptijd < 1 jaar	56.276	8.976	65.252
looptijd > 1 jaar	389.804	-	389.804

Het verloop van de post *Onderhoudsvoorziening* is als volgt:

(in euro's)

	Onderhouds- voor- ziening
Boekwaarde per 1 januari 2017	580.072
Dotaties	726.701
Onttrekkingen	(839.492)
	<u>467.281</u>
Boekwaarde per 31 december 2017	467.281
Waarvan:	
looptijd < 1 jaar	467.281
looptijd > 1 jaar	-

De dotatie aan de *Onderhoudsvoorziening* van € 726.701 is conform de geconsolideerde begroting van de Stichting Koninklijke Auris Groep. De *Onderhoudsvoorziening* is gevormd voor het binnen- en buitenonderhoud.

Kortlopende schulden (7)

(in euro's)	2017	2016
Crediteuren	1.951.602	2.911.779
OCW – subsidies te betalen aan reguliere scholen	152.838	138.761
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.908.784	2.689.765
Schulden ter zake van pensioenen	751.598	629.529
Overige schulden	628.590	599.044
Overlopende passiva	3.977.966	4.537.214
	<u>10.371.378</u>	<u>11.506.092</u>

De post *Overige schulden* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	621.832	583.953
Nog te betalen inzake Vervangingsfonds	6.758	15.091
	<u>628.590</u>	<u>599.044</u>

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Reservering vakantiegeld	2.362.099	2.202.215
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandelen zorg zintuiglijk gehandicapten	-	944.819
Reservering vakantiedagen	513.508	270.678
Nog te betalen reis- en verblijfkosten	40.204	202.710
Nog te betalen salarissen	138.870	144.853
Vooruitontvangen bedragen	216.645	-
Nog te betalen overige kosten	706.640	771.939
	<u>3.977.966</u>	<u>4.537.214</u>

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW/EZ (Model G)

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art 12, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
	Jaar	Kenmerk			Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
					aankruisen wat van toepassing is	
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	811794-1	1.813	1.813		x
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	841581-2	(7.675)	(7.675)		x
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	852012-1	208.151	208.151		x
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	855142-1	12.666	12.666		x

In de vordering OCW van € 5.176.470 is een vooruitontvangen bedrag van € 125.390 opgenomen inzake het deel van de subsidie voor studieverlof dat betrekking heeft op 2017.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid BTW

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

Stichting Koninklijke Auris Groep

Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Bankgaranties

Dominia k/s West-Star	€ 43.000
Vierzehnte Sachwert Rend	€ 41.003
Tasman Properties CV	€ 59.192
V.O.F. Nijendal	€ 11.345
Marktplein winkels B.V.	€ 13.250

Ouderschapsverlof

Voor de rechten van ouderschapsverlof is geen voorziening gevormd. De kosten bij eventuele opnamen zullen direct in de staat van baten en lasten worden verantwoord.

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao PO.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Huur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Willem Bontekoestraat in Hilversum. De huurovereenkomst loopt van 1 januari 2015 en eindigt per 31 december 2024. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De huur bij aanvang van de huurovereenkomst bedraagt € 56.040 per jaar exclusief BTW. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.). Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 18.000.

De Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor een deel van het pand aan de Nassaulaan 8 in Goes. De huurovereenkomst liep van 1 augustus 2008 t/m 31 juli 2013 met een stilzwijgende verlenging voor nog eens 5 jaar. In 2010 is deze huurovereenkomst opgebroken en verlengd tot en met 31 juli 2018. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De huurprijs bedraagt € 117.241 per jaar.

De huurprijs wordt jaarlijks, met ingang van 1 augustus 2012, geïndexeerd. Over de huurprijs wordt geen omzetbelasting berekend. De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.). Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van circa € 37.500.

Voor de betaling van de huurpenningen is door ABN AMRO een bankgarantie afgegeven voor een bedrag van € 31.155.

De Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep heeft ruimten (1400 m2 BVO) voor het Auris College Goes gehuurd bij Stichting Respont, statutair gevestigd te Middelburg. De huur overeenkomst loopt van 1 januari 2017

en loopt voor onbepaalde tijd. De overeenkomst is niet eenzijdig door de eigenaar op te zeggen. Voor het medegebruik is een bedrag van € 18.365 per jaar verschuldigd. Hierbij zijn de kosten voor gas, water, licht, schoonmaak en afvalverwijdering inbegrepen. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft een ruimte voor de behandelgroep in Woerden gehuurd bij Stichting Kinderopvang Triangel. De huur overeenkomst loopt van 13 augustus 2012 en eindigt op 20 juli 2013. Na afloop van deze termijn wordt de overeenkomst stilzwijgend met drie jaar verlengd. De opzegtermijn bedraagt vier maanden. Voor de huur is een bedrag van € 12.000 per jaar verschuldigd. Hierbij zijn de kosten voor gas, water en licht inbegrepen. Schoonmaak en afvalverwijdering niet. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft ruimten (152m² BVO) voor een behandelgroep gehuurd bij de gemeente Katwijk. De huur overeenkomst loopt van 1 september 2015 en eindigt op 1 januari 2018. Na afloop van deze termijn wordt de overeenkomst voor een nader over een te komen periode verlengd. Voor het medegebruik is een bedrag van € 15.360 per jaar verschuldigd. Hierbij zijn de kosten voor gas, water, licht en schoonmaak niet inbegrepen. Deze bedragen per jaar € 2.875. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft ruimten (192,6 m²) voor een behandelgroep in Houten gehuurd bij Stichting Youké SterkeJeugd. De huur overeenkomst loopt van 1 juli 2015 en eindigt op 31 mei 2016. Na afloop van deze termijn wordt de overeenkomst stilzwijgend met twee jaar verlengd. De opzegtermijn bedraagt zes maanden. Voor de huur is een bedrag van € 27.684 per jaar verschuldigd. Hierbij zijn de kosten voor gas, water, licht, schoonmaak en afvalverwijdering inbegrepen. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft ruimten (205,1 m²) voor een behandelgroep in Utrecht gehuurd bij Trajectum. De huur overeenkomst loopt van 1 juni 2014 en eindigt op 31 mei 2017. Na afloop van deze termijn wordt de overeenkomst stilzwijgend met drie jaar verlengd. De opzegtermijn bedraagt zes maanden. Voor de huur is een bedrag van € 17.145 per jaar verschuldigd. Voor de kosten voor gas, water, licht, schoonmaak en afvalverwijdering wordt € 2.778 berekend. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft een ruimte (274 m² BVO) voor een behandelgroep in Roosendaal gehuurd bij Stichting Just, statutair gevestigd te Breda. De huur overeenkomst loopt van 1 maart 2015 en eindigt op 28 februari 2017. Na afloop van deze termijn is de overeenkomst stilzwijgend met één jaar verlengd. De opzegtermijn bedraagt zes maanden. Voor het medegebruik is een bedrag van € 10.047 per jaar verschuldigd. Hierbij zijn de kosten voor gas, water, licht, schoonmaak en afvalverwijdering inbegrepen. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Ricoh voor kopieerapparatuur. Deze leaseovereenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten. De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 317.000.

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Unilogic voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen. De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar. En kan vervolgens zes keer met een jaar worden verlengd. De overeenkomst loopt tot 1 februari 2018.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode

van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
periode < 1 jaar	27.293	32.124
1 jaar < periode <= 5 jaar	37.709	32.514
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	65.002	64.638

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 1,5 jaar (2016: 4,3 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderingsgrondslagen.

6.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Rijksbijdragen (8)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Rijksbijdragen OCW	83.804.992		80.875.346
OCW subsidies doorbetaald aan reguliere scholen	(5.048.892)		(8.479.019)
Geoormerkte OCW subsidies	146.634		196.708
OCW subsidies doorbetaald aan fusiepartners	-		-
Niet geoormerkte OCW subsidies	-		-
Totaal rijksbijdragen	78.902.734	74.764.106	72.593.035

De *Rijksbijdragen* 2017 zijn ten opzichte van de realisatie 2016 voornamelijk gestegen door de aanpassing in de personele bekostiging als gevolg van de afgesloten cao-PO en de aanpassingen van de personele bekostiging, een overdracht van 12-/12+ met Kentalis in de regio Midden en door het inzetten van eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen. Ten opzichte van de begroting kan het verschil van € 4,1 miljoen worden verklaard door een tweetal loonsverhogingen cao-PO die niet in de begroting waren opgenomen en door meer inzet eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen dan begroot.

Opbrengsten behandelen zorg Zvw (9)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Productieafpraak	11.274.961		10.929.024
Gerealiseerde overproductie	958.820		914.756
Niet gehonoreerde overproductie	(958.820)		(914.756)
Correctie voorgaande jaren	-		27.781
Totaal opbrengsten behandelen zorg Zvw	11.274.961	11.114.301	10.956.805

Opbrengsten adviezen en onderzoek (10)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Productie in verslagjaar Adviezen en onderzoek	3.566.092		3.397.580
Toename waarde gestarte AP's voorgaand verslagjaar	68.316		99.101
Totaal opbrengsten Adviezen en onderzoek (Audiologie)	3.634.408	3.852.185	3.496.681

Audiologische producten (DOT's, voorheen AP's) worden gefactureerd op basis van afgesproken tarieven met de verschillende zorgverzekeraars.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Subsidie gemeenten gymlokalen	323.495		326.398
Overige overheidsbijdragen en –subsidies	187.261		354.821
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	510.756	534.432	681.219

De *Overige overheidsbijdragen en –subsidies* zijn ten opzichte van 2016 gedaald omdat in 2016 een Rekentaal subsidie definitief toegekend is.

Overige baten (12)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Cursusgelden	500.244		697.113
Verhuur	197.384		176.751
Ouderbijdragen	131.219		171.671
Begeleidingsarrangementen	96.508		85.042
Erasmus Medisch Centrum / CI Team	79.405		78.322
Detacheringen	182.078		72.853
Giften en nalatenschappen	10.114		30.813
Overige	299.673		350.993
Totaal overige baten	1.496.625	1.279.468	1.663.558

Personeelslasten (13)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Lonen en salarissen	54.676.923		50.524.317
Sociale lasten	8.992.362		8.437.791
Pensioenlasten	7.036.295		5.737.369
Overige personeelskosten	9.088.688		8.600.538
Totaal personeelslasten	79.794.268	77.126.590	73.300.015

Als gevolg van toegenomen aantal fte en een tweetal loonsverhogingen vanuit de cao-PO zijn de salariskosten gestegen ten opzichte van 2016.

Ten opzichte van de begroting is het aantal fte met 25 fte toegenomen. Deze groei is te verklaren door de stijging van het leerlingaantal met ingang van het schooljaar 2017-2018.

Overige personeelskosten

(in euro's)

	2017	2016
Mutatie vakantiegeld en –dagen	259.485	(26.014)
Mutatie voorziening spaarverlof	(42.623)	(22.898)
Mutatie jubileumvoorziening	21.758	43.132
Reis- en verblijfkosten	1.333.965	1.436.656
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	5.587.580	5.037.331
Nascholing en opleiding	1.545.609	1.391.912
Bedrijfsgezondheidszorg	283.425	295.441
Werving en selectie	128.114	102.373
Overige	500.704	1.044.950
Af: uitkeringen	(529.329)	(702.345)
	<hr/>	<hr/>
Totaal overige personeelslasten	9.088.688	8.600.538
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Personeelsbestand

Bij de Stichting Koninklijke Auris Groep waren in 2017 gemiddeld 1.096 fte in dienst (2016: 1.027). Voor 2017 was een gemiddelde van 1.071 fte begroot.

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

In de jaarrekening is een toelichting opgenomen met betrekking tot de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT). De bezoldiging van de bestuurders en de Raad van Toezicht is hieronder uiteen gezet.

Per 1 januari 2016 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) gewijzigd als gevolg van de invoering van de Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Koninklijke Auris Groep van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, complexiteitspunten 13 (als volgt verdeeld: totale baten 8 punten, aantal leerlingen 3 punten en aantal onderwijssoorten en –sectoren 2 punten) en klasse E met een maximum van € 153.000 en het WNT-maximum voor de zorg, complexiteitspunten 9 en bezoldigingsklasse III met een maximum van € 146.000. Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Koninklijke Auris Groep is € 151.950. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De gecombineerde norm van € 151.950 wordt berekend door 85% van € 153.000 en 15% van € 146.000 te nemen.

Stichting Koninklijke Auris Groep is geen WNT-plichtige instelling is, maar Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep en Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep wel.

Met betrekking tot het bepalen van de WNT norm van onderwijs is van belang om te weten dat Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep in 2015 is gefuseerd met een aantal cluster-2 scholen. Op grond hiervan is, conform de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren, bij de bepaling van de klassenindeling 2016 voor het criterium baten uitgegaan van de totale baten die zijn opgenomen in de door de verantwoordelijke goedgekeurde begroting voor 2016. Hiervoor is gekozen, omdat dit het eerste volledige referentiejaar is na de fusies van scholen. Uit de bepaling van de klassenindeling 2017 is vervolgens voor het criterium baten uitgegaan van het gemiddelde van de totale baten volgens de jaarrekening van 2016 en de totale baten die zijn opgenomen in de door de verantwoordelijke goedgekeurde begroting voor 2017.

De loonkosten van betreffende leidinggevende topfunctionarissen en toezichthoudende topfunctionarissen zijn volledig doorbelast naar Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (85%) en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (15%).

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	W.J.M. Hendrixx	T. van der Wielen	Th. N. de Boer	H. de Bruijn
Functie(s)	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Duur dienstverband in 2017	1/12 – 31/12	1/9 - 31/12	1/1 – 31/10	-
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	-
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	-
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	-
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Individueel WNT-maximum	12.905	50.789	126.556	-
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	9.674	40.516	129.624	-
Beloningen betaalbaar op termijn	1.410	5.692	14.887	-
<i>Subtotaal</i>	<i>11.084</i>	<i>46.208</i>	<i>144.511</i>	<i>-</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	11.084	46.208	144.511	-
Motivering indien overschrijding: zie	-	-	1	-
Gegevens 2016				
Duur dienstverband in 2016	-	-	1/1 - 31/12	1/1 – 30/4
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	-	-	1,0	1,0
Bezoldiging 2016				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	-	-	148.453	45.656
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	15.537	4.793
Totaal bezoldiging 2016	-	-	163.990	50.449
Individueel WNT-maximum 2016	-	-	153.950	50.614

Op de bezoldiging van de voorzitter Raad van Bestuur is de overgangsregeling van toepassing (toelichting 1 bij motivering).

Voor de klasse-indeling op grond van de WNT-norm volgens de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 10 november 2015, nr. WJZ/798385 (10556), houdende wijziging van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren in verband met de invoering van de Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT heeft de Raad van Toezicht 13 complexiteitspunten opgenomen (klasse E) en 9 complexiteitspunten voor Zorg (bezoldigingsklasse III).

Voor de Koninklijke Auris Groep is op basis van de doorbelasting van de indirecte kosten van de Stichting Auris aan de Stichting Zorg en de Stichting Onderwijs de verhouding 85% voor onderwijs en 15% voor zorg toegepast. Hierdoor komt de berekening van de van toepassing zijnde WNT-norm uit op € 151.950 (namelijk 0,15 * € 146.000 en 0,85 * € 153.000).

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	Th. N. de Boer
Functie(s) gedurende dienstverband	Voorzitter Raad van Bestuur
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017
Individueel WNT-maximum ontslaguitkering	75.000
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	45.000
-/- Onverschuldigd deel	-
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	45.000
Waarvan betaald in 2017	45.000
Verplichte motivering indien overschrijding:	-

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	Dr. P.C. van den Brink	A.M.C.G. Schouten	A.A.B. Fischer	D. van der Bijl	P.A. van Wingaarden	I.C.A.N. Sluiter	I.M. Vos
Functie(s)	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-30/4	1/1-31/12	1/1-31/12	1/5-31/12	-
Individueel WNT-maximum	22.793	15.195	4.996	15.195	15.195	10.199	-
Bezoldiging							
Bezoldiging	12.396	6.198	2.066	6.198	6.198	4.132	-
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging	12.396	6.198	2.066	6.198	6.198	4.132	-
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2016							
Duur dienstverband in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	14/3-31/12	14/3-31/12	-	1/1-31/5
bedragen x € 1	Dr. P.C. van den Brink	A.M.C.G. Schouten	A.A.B. Fischer	D. van der Bijl	P.A. van Wingaarden	I.C.A.N. Sluiter	I.M. Vos
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	-	1,0
Bezoldiging 2016							
Bezoldiging	12.316	6.158	6.158	4.875	4.875	-	2.566
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging 2016	12.316	6.158	6.158	4.875	4.875	-	2.566
Individueel WNT-maximum 2016	23.093	15.395	15.395	12.358	12.358	-	6.369

Rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Afschrijvingen (14)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Materiële vaste activa	2.265.603	1.845.024	2.047.568

Huisvestingslasten (15)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Huur	490.641		797.085
Onderhoud	542.618		597.608
Dotatie onderhoudsvoorziening	726.701		796.717
Energie en water	722.560		702.694
Schoonmaakkosten	1.230.914		1.169.027
Heffingen	30.037		36.403
Beveiliging/bewaking	117.943		95.383
Advies huisvestingsprojecten	220.527		429.545
Overige huisvestingslasten	533.411		398.106
Totaal huisvestingslasten	4.615.352	5.156.147	5.022.568

Overige lasten (16)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Administratie en beheer	454.971		467.790
Advieskosten	839.221		555.017
Accountantskosten (controle jaarrekening)	215.574		224.836
Telefoon, portokosten en kopieerlasten	829.080		888.171
ICT	3.366.622		3.807.891
Drukwerk	27.008		54.859
Huishoudelijke kosten	93.971		222.704
Kantoorartikelen	88.799		99.179
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	59.778		52.606
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	65.151		76.463
Communicatie en PR	177.775		175.476
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-		-
Medezeggenschap	5.668		9.389
Onderwijsspecifieke lasten	1.128.091		1.296.941
Zorgspecifieke lasten	291.022		293.646
Contributies en abonnementen	303.174		217.784
Verzekeringen	91.751		59.392
Overige	309.053		430.260
Totaal overige lasten	<u>8.346.709</u>	<u>9.916.731</u>	<u>8.932.404</u>

In de begroting opgenomen Auris-brede projecten hebben als gevolg van een langere opstartperiode geleid tot een lagere realisatie van € 1,5 miljoen ten opzichte van begroting.

Financiële baten en lasten (17)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Opbrengsten van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	206.534		415.469
Overige rentebaten en soortgelijke baten	32.687		54.704
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	333.759		66.861
Overige rentelasten en soortgelijke lasten	(3)		(211)
	<u>572.977</u>	<u>250.000</u>	<u>536.823</u>

De *Financiële baten en lasten* waren begroot op € 0,3 mln. positief. Werkelijk gerealiseerd in 2017 is een bedrag van € 0,6 mln. Hierin is het feitelijke koersresultaat meegenomen. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die melding hiervan noodzakelijk maken.

7 Enkelvoudige jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

7.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2017

(na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2017	2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa (19)	9.838.383	10.393.463
Financiële vaste activa (20)	7.299.415	12.085.178
	<u>17.137.798</u>	<u>22.478.641</u>
Viottende activa		
Vorderingen (21)	2.169.795	307.908
Liquide middelen (22)	7.504.390	10.276.810
	<u>9.674.185</u>	<u>10.584.718</u>
Totaal activa	<u>26.811.983</u>	<u>33.063.359</u>

P a s s i v a

(in euro's)

	2017	2016
Eigen vermogen (23)		
Kapitaal	45	45
Algemene reserve (publiek)	22.481.052	21.320.190
Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)	2.270.507	2.966.829
	<u>24.751.604</u>	<u>24.287.064</u>
Voorzeningen (24)	24.269	3.711
Kortlopende schulden (25)	2.036.110	8.772.584
Totaal passiva	<u>26.811.983</u>	<u>33.063.359</u>

7.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2017

(in euro's)

Baten	2017	Begroting 2017	2016
Doorbelastingen (26)	11.970.066	11.221.931	8.977.584
Overige baten (27)	517.781	110.000	262.929
Totaal baten	12.487.847	11.331.931	9.240.513
Personeelslasten (28)	6.651.446	6.621.045	4.935.289
Afschrijvingen (29)	601.968	486.296	432.800
Huisvestingslasten (30)	425.213	306.000	389.158
Overige lasten (31)	4.870.525	6.418.590	3.853.992
Totaal lasten	12.549.152	13.831.931	9.611.239
Saldo baten en lasten	(61.305)	(2.500.000)	(370.726)
Financiële baten en lasten (32)	525.845	250.000	476.177
Resultaat	464.540	(2.250.000)	105.451

7.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Materiële vaste activa (19)

(in euro's)

	2017	2016
Gebouwen en verbouwingen	7.883.337	8.200.634
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.652.026	1.889.809
Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	303.020	303.020
	<u>9.838.383</u>	<u>10.393.463</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)

	Gebouwen en verbouw- ingen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2017	8.200.634	1.889.809	303.020	10.393.463
Investerings	31.423	50.324	-	81.747
Desinvesteringen	-	(37.497)	-	(37.497)
Correctie	1.262	1.376	-	2.638
Afschrijvingen	(349.982)	(251.986)	-	(601.698)
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>7.883.337</u>	<u>1.652.026</u>	<u>303.020</u>	<u>9.838.383</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2017	9.431.775	2.562.007	303.020	12.296.802
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 2017	(1.231.141)	(672.198)	-	(1.903.339)
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>8.200.634</u>	<u>1.889.809</u>	<u>303.020</u>	<u>10.393.463</u>
Aanschafwaarde per 31 december 2017	9.463.198	2.569.477	303.020	12.335.695
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 2017	(1.579.861)	(917.451)	-	(2.497.312)
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>7.883.337</u>	<u>1.652.026</u>	<u>303.020</u>	<u>9.838.383</u>

Een deel van de grond aan het Ammanplein in Rotterdam is beschikbaar voor verkoop. Met een projectontwikkelaar is een koopovereenkomst met ontbindende voorwaarde getekend. Levering zal naar verwachting in 2018 plaatsvinden.

Financiële vaste activa (20)

(in euro's)	2017	2016
Overige effecten	7.299.415	12.085.178

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	12.085.178	14.215.203
Overdracht obligaties aan Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	(4.087.778)	-
Investerings/aankopen/ verstrekkingen	-	-
Desinvesteringen/verkopen/ aflossingen	(1.031.744)	(2.169.671)
Koersresultaten effecten	333.759	39.646
Boekwaarde per 31 december	7.299.415	12.085.178

Per 1 januari 2017 is sprake van splitsing van het eigen vermogen en de beleggingen binnen de Koninklijke Auris Groep. Vermogen met een herkenbare oorsprong uit onderwijsmiddelen is overgeheveld naar de Stichting Onderwijs, het overige deel is in Stichting Auris opgenomen. De waarde van de portefeuille die is overgegaan bedraagt € 4.087.778, dit is conform de waarde en grondslag die de portefeuille had op 31 december 2016. Voor een nadere specificatie van de *Overige effecten* wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Vorderingen (21)

(in euro's)	2017	2016
Debiteuren	25.313	-
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.942.808	-
Overige vorderingen	28.707	105.595
Overlopende activa	172.967	202.313
	2.169.795	307.908

De post *Vorderingen op groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	1.942.808	-

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Voorschotten salaris	-	561
Te vorderen dividendbelasting	28.707	105.034
	28.707	105.595

Onder de *Overige vorderingen* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
Nog te ontvangen rente	44.169	91.816
Vooruitbetaalde kosten	128.798	110.497
	172.967	202.313

Er zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (22)

(in euro's)	2017	2016
Kas	502	-
Bank	7.503.888	10.276.810
	7.504.390	10.276.810

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep, met uitzondering van de onder de *Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen* opgenomen bankgaranties.

Eigen vermogen (23)

Het eigen vermogen en resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen en resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening kan als volgt worden toegelicht:

Aansluiting geconsolideerd eigen vermogen

(in euro's)	2017	2016
Enkelvoudige jaarrekening	24.751.604	24.287.064
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	13.454.779	12.977.590
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	3.169.177	2.740.377
Geconsolideerde jaarrekening	41.375.560	40.005.031

Aansluiting geconsolideerd resultaat

(in euro's)	2017	2016
Enkelvoudige jaarrekening	464.540	105.451
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	477.189	(495.318)
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	428.800	1.015.433
Geconsolideerde jaarrekening	1.370.529	625.566

Het verloop van de afzonderlijke posten van het *Eigen vermogen* is als volgt.

Kapitaal

(in euro's)	2017	2016
Stand per 31 december	45	45

Algemene reserve (publiek)

(in euro's)	2017	2016
Stand per 1 januari	21.320.190	20.685.963
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	1.160.862	634.227
Stand per 31 december	22.481.052	21.320.190

Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)

(in euro's)	2017	2016
Stand per 1 januari	2.966.829	3.495.605
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	(696.322)	(528.776)
Stand per 31 december	2.270.507	2.966.829

De *Bestemmingsreserve koersverschillen* is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen inclusief onroerend goed plus 10% van de beurswaarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar:

(in euro's)	2017	2016
35% van de beurswaarde van de aandelen en onroerend goed fondsen	2.156.792	2.398.775
10% van de beurswaarde van de obligaties	113.715	568.054
Bestemmingsreserve per 31 december	2.270.507	2.966.829
Ruimte	-	-

De werkelijke hoogte van de bestemmingsreserve zou € 3.300.588 zijn geweest op basis van het koersresultaat in het verslagjaar. De overschrijding van de berekende maximale hoogte van € 1.030.081 is ten gunste van de algemene reserve gekomen.

Voorstel resultaatbestemming 2017

Voorgesteld wordt het resultaat over 2017 ad € 464.540 als volgt te bestemmen.

(in euro's)	
Toevoeging algemene reserve (publiek)	1.043.280
Onttrekking bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)	(578.740)
	<hr/>
Resultaat	464.540
	<hr/> <hr/>

Het voorstel voor de resultaatbestemming is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Vorzieningen (24)

(in euro's)	2017	2016
	<hr/>	<hr/>
Jubileumvoorziening	11.690	3.711
Onderhoudsvoorziening	12.579	-
	<hr/>	<hr/>
	24.269	3.711
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het verloop van de post *Jubileumvoorziening* is als volgt:

(in euro's)	2017
	<hr/>
Boekwaarde per 1 januari	3.711
Onttrekking	(1.226)
Dotatie	9.205
	<hr/>
Boekwaarde per 31 december	11.690
	<hr/> <hr/>
Waarvan:	
looptijd < 1 jaar	7.812
looptijd > 1 jaar	3.878

Het verloop van de post *Onderhoudsvoorziening* is als volgt:

(in euro's)	Onderhouds- voor- ziening
	<hr/>
Boekwaarde per 1 januari 2017	-
Dotaties	30.000
Onttrekkingen	(17.421)
	<hr/>
Boekwaarde per 31 december 2017	12.579
	<hr/> <hr/>

De dotatie aan de *Onderhoudsvoorziening* van € 30.000 is conform de begroting van de Stichting Koninklijke Auris Groep. De *Onderhoudsvoorziening* is gevormd voor zowel het binnenonderhoud als het buitenonderhoud.

Waarvan:	
looptijd < 1 jaar	12.579
looptijd > 1 jaar	-

Kortlopende schulden (25)

(in euro's)

	2017	2016
Crediteuren	554.978	1.081.146
Schulden aan groepsmaatschappijen	610.674	7.076.431
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	223.434	218.168
Schulden ter zake van pensioenen	60.667	50.327
Overlopende passiva	586.357	346.512
	<u>2.036.110</u>	<u>8.772.584</u>

De post *Schulden aan groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2017	2016
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	610.674	6.654.782
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	-	421.649
	<u>610.674</u>	<u>7.076.431</u>

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2017	2016
Reservering vakantiegeld	115.829	104.799
Reservering vakantiedagen en overuren	125.413	137.583
Reservering accountantskosten	17.983	37.171
Vooruitontvangen bedragen	152.751	-
Te betalen salarissen	15.077	7.872
Nog te betalen overige kosten	159.304	59.087
	<u>586.357</u>	<u>346.512</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen***Fiscale eenheid BTW***

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

Stichting Koninklijke Auris Groep

Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Bankgaranties

Dominia k/s West-Star € 43.000

Vierzehnte Sachwert Rend € 41.003

Tasman Properties CV € 59.192

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Huur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Willem Bontekoestraat in Hilversum. De huurovereenkomst loopt van 1 januari 2015 en eindigt per 31 december 2024. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De huur bij aanvang van de huurovereenkomst bedraagt € 56.040 per jaar exclusief BTW. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.). Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 18.000.

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Ricoh voor kopieerapparatuur. Deze leaseovereenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten. De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 24.000.

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Unilogic voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen. De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar. En kan vervolgens zes keer met een jaar worden verlengd. De overeenkomst loopt tot 1 februari 2018.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2017	2016
periode < 1 jaar	27.293	32.124
1 jaar < periode <= 5 jaar	37.709	32.514
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	65.002	64.638

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 1,5 jaar (2016: 4,3 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderinggrondslagen.

7.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Doorbelastingen (26)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	9.882.479		7.537.582
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	2.087.587		1.440.002
Totaal overige baten	11.970.066	11.221.931	8.977.584

De lasten voor de hele groep worden door middel van een kostenverdeling toegerekend (85% voor Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en 15% voor Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep). Uitzondering hierop zijn kosten die direct toerekenbaar zijn aan één van beide stichtingen.

Overige baten (27)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Verhuur	430.854		186.601
Schenken en giften	4.300		4.900
Overige	82.627		71.428
Totaal overige baten	517.781	110.000	262.929

Personeelslasten (28)

(in euro's)	2017	begroting 2017	2016
Lonen en salarissen	3.851.453		2.611.992
Sociale lasten	454.653		375.090
Pensioenlasten	436.345		302.773
Overige personeelskosten	1.908.995		1.645.434
Totaal personeelslasten	6.651.446	6.621.045	4.935.289

Overige personeelskosten

(in euro's)	2017	2016
Mutatie jubileumvoorziening	7.979	2.498
Mutatie vakantiegeld en –dagen	(5.754)	33.683
Reis- en verblijfkosten	177.124	175.050
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	890.912	831.190
Nascholing en opleiding	286.931	144.945
Bedrijfsgezondheidszorg	182.849	209.115
Werving en selectie	105.469	98.459
Overige	269.943	192.157
Af: uitkeringen	(6.458)	(41.663)
Totaal overige personeelslasten	1.908.995	1.645.434

Personeelsbestand

Bij de stichting waren in 2017 gemiddeld 52 fte in dienst (2016: 45). In begroting 2017 was uitgegaan 52 fte.

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

Voor de bezoldiging van de bestuurders en Raad van Toezicht wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Afschrijvingen (29)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Materiële vaste activa	601.968	486.296	432.800

In september 2016 is de nieuwbouw van het audiologisch centrum, het bestuur en de ondersteunende diensten aan het Ammanplein in Rotterdam in gebruik genomen. De werkelijke afschrijvingskosten verschillen van de wijze waarop dit in de begroting is verwerkt.

Huisvestingslasten (30)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Huur	-		80.930
Onderhoud panden en ondersteuning	14.496		13.221
Onderhoud inventaris	513		399
Energie en water	39.732		12.913
Schoonmaakkosten	84.877		40.008
Heffingen	543		183
Dotatie onderhoudsvoorziening	30.000		-
Beveiliging/bewaking	18.274		8.924
Advies huisvestingsprojecten	149.063		170.188
Overige huisvestingslasten	87.715		62.392
Totaal huisvestingslasten	425.213	306.000	389.158

Overige lasten (31)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Administratie en beheer	454.971		467.790
Advieskosten	622.270		269.972
Accountantskosten (zie toelichting hieronder)	215.574		224.836
Telefoon-, porto-, kopieer- en printkosten	245.581		214.832
ICT	2.481.014		2.085.023
Huishoudelijke kosten	5.960		28.184
Kantoorartikelen	19.107		3.303
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	59.778		52.606
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	44.181		76.463
Bankkosten	991		1.810
Communicatie en PR incl. drukwerk	177.775		178.496
Contributies en abonnementen	237.229		51.950
Verzekeringen	91.751		59.392
Overige	214.343		139.335
Totaal overige lasten	4.870.525	6.418.590	3.853.992

In de begroting opgenomen Auris-brede projecten hebben als gevolg van een langere opstartperiode geleid tot een lagere realisatie van € 1,5 miljoen. De lasten voor de hele groep worden door middel van een kostenverdeling toegerekend aan de Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep.

Accountantskosten

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze accountantsorganisatie behoort, zijn als volgt voor de groep:

(in euro's)

	2017		Totaal
	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young	
Onderzoek van de jaarrekening	197.434	-	197.434
Andere controleopdrachten	11.798	-	11.798
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	6.292	-	6.292
Totaal	215.524	-	215.524

(in euro's)

	2016		
	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young	Totaal
Onderzoek van de jaarrekening	220.873	-	220.873
Andere controleopdrachten	3.963	-	3.963
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	27.563	27.563
Totaal	224.836	27.563	252.399

Financiële baten en lasten (32)

(in euro's)

	2017	begroting 2017	2016
Opbrengsten van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	178.437		366.513
Overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten	13.649		42.803
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	333.759		66.861
Rentelasten en soortgelijke kosten uit hoofde van groepsmaatschappijen	-		-
	525.845	250.000	476.177

De *Financiële baten en lasten* waren begroot op € 0,25 mln. positief. Werkelijk gerealiseerd in 2017 is een bedrag van € 0,5 mln. Hierin is het feitelijke koersresultaat meegenomen. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

Verbonden partijen (model E RJO)

Naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017 EUR	Resultaat jaar 2017 EUR	Art 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	€ 13.454.779	€ 477.189	nee	100%	ja
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	€ 3.169.177	€ 428.800	nee	100%	ja

Ondertekening van de jaarrekening

Rotterdam, 28 mei 2018

Voorzitter Raad van Bestuur:

Voorzitter Raad van Toezicht:

Drs. W.J.M. Hendriks MPA

drs. P.C. van den Brink

Lid Raad van Bestuur

ing. T. van der Wielen MHA

7.5 Overige gegevens

Voor de controleverklaring bij dit jaarverslag verwijzen wij naar 7.6

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Koninklijke Auris Groep

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Koninklijke Auris Groep te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Koninklijke Auris Groep op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2017;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Koninklijke Auris Groep, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is de raad van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 29 juni 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M. Verschoor RA